112

БУТУН ДУНЁ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ КОМИТЕТИ ВА МЕҲНАТКАШЛАР ДЕПУТАТЛАРИ ОБЛАСТЬ СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

18-йил чиқиши.

№ 112 (4318).

5 ИЮНЬ
ШАНБА
1971 ЙИЛ

Баҳоси 2 тийин.

Янгийўл районидаги «Ленинизм» колхозининг бепоён далаларида маккажўхори етиштирилмоқда. Хўжалик аъзолари бу йил ҳар гектар майдондан 750 центнердан тўйимли озуқа етиштириб олиш мақсадида самарали меҳнат қилишмоқда.

Суратда: колхоз раиси Ю. Толипов (ўнгда) механизатор Ғ. Ҳамроқулов маккажўхори парваришини кўздан кечиришмоқда.

Қ. РОЗИҚОВ фотоси, ЎзТАГ.

УЛКАН РЕЖАЛАР

СИРДАРЁ ОБЛАСТИ МЕҲНАТКАШЛАРИНИНГ СОЦИАЛИСТИК МАЖБУРИЯТЛАРИ

Сирдарё областининг меҳнаткашлари КПСС XXIV съезди қарорларини меҳнатда зўр ғайрат ва сиёсий активлик билан кутиб олдилар. Улар Тошкент область меҳнаткашларининг ташаббусини қувватлаб, 1971 йил учун қуйидаги социалистик мажбуриятларни қабул қилдилар:

Саноат ишлаб чиқариши ҳажми бўйича йиллик план 23 декабрда бажарилади ва қўшимча равишда 8,8 миллион сўмлик маҳсулот ишлаб чиқарилади. Саноат маҳсулоти ишлаб чиқаришнинг планда белгиланган бутун ўсишига меҳнат унумдорлигини ошириш йўли билан эришилади. Халқ хўжалигига пландан ташқари 4600 тонна пахта толаси, 500 тонна линт, 2500 тонна силикальцит буюмлар, 7000 кубометр йиғма темир-бетон, 20 минг квадрат метр гипс плиталар 200 тонна оҳак, 10.5 минг метрдан кўпроқ зовур трубалари берилади.

2 миллион киловатт-соат электр энергияси, 920 тонна пахта, 670 тонна ёнилғи-мойлаш материаллари тежаб қолинади.

Қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришини янада интенсивлаш ва комплекс механизациялаш, суғориладиган деҳқончиликни ривожлантириш асосида 500 минг тонна пахта етиштириб, давлатга сотилади. Шундан 350 минг тоннаси ёки планда кўзда тутилган пахтанинг умум ҳосили машиналар билан териб олинади.

20 минг тонна шоли, 21 минг тонна сабзавот, 34 минг тонна полиз экинлари, 6 минг тонна мева ва 4100 тонна узум етиштирилади.

200 минг тонна маккажўхори силоси, 200 минг тонна дағал хашак тайёрланади ва ғамлаб қўйилади мол озуқаси учун зарур миқдорда дон жамғариб қўйилади. Ҳар бир сигирдан 2300 килограммгача сут соғиб олинади.

Давлатга 16 минг тонна шоли, 27 минг тонна сабзавот, 100 минг тонна полиз экинлари, 8 минг тонна мева ва узум, 14 минг тонна чорва ва парранда гўшти (тирик вазнда), 25 минг тонна сут, 18 миллион дона тухум. 2040 тонна жун, 200 минг дона қоракўл тери ва 400 тонна пилла сотилади.

Капитал қурилиш плани 20 декабрдан кечиктирилмасдан тўла бажарилади. 4186 ўқувчига мўлжалланган мактаб муддатидан илгари фойдаланишга топширилади. 20.800 гектар янги ер ўзлаштирилади, 7.130 гектар ернинг мелиоратив ҳолати яхшиланади.

Темир йўл, автомобиль транспортида юк ва пассажирлар ташиш йиллик планини муддатидан илгари — 24 декабрда бажариш таъминланади. Белгиланган планга қўшимча равишда 300 минг тонна ҳажмда халқ хўжалик юклари ташилади.

Аҳолига савдо ва маиший хизмат кўрсатиш анча яхшиланади. Товар обороти ва аҳолига маиший хизмат кўрсатиш юзасидан белгиланган план муддатидан илгари бажарилади.

Ушбу социалистик мажбуриятлар саноат, қурилиш, транспорт ва алоқа корхоналари ҳамда ташкилотлари, колхозлар ва совхозлар, маиший хизмат ва савдо муассасалари коллективларида муҳокама қилиниб, қабул этилган.

ОБЛАСТЬ РАЙОНЛАРИДА ПИЛЛА ТАЙЁРЛАШНИНГ БОРИШИ ТЎҒРИСИДА 1971 ЙИЛ 4 ИЮНГАЧА БЎЛГАН МАЪЛУМОТ

Биринчи стун — мавсум бошидан буён тайёрланган пилла (тонна ҳисобида), иккинчи стун — планни бажарилиш проценти, учинчи стун — бир кунда тайёрланган пилла (процент ҳисобида).

Бекобод	133,7	117,6	—
Оққўрғон	169,2	117,4	0,7
Бўка	100,6	112,6	0,6
Урта Чирчиқ	164,9	112,3	1,1
Янгийўл	228,9	112,2	0,2
Пискент	146,8	111,3	0,5
Юқори Чирчиқ	145,8	110,1	2,3
Оржоникидзе	130,3	106,1	0,6
Калинин	219,4	104,6	0,2
Бўстонлиқ	42,2	56,2	3,1
Область бўйича	1481,8	108,2	0,8

ОБЛАСТЬ РАЙОНЛАРИДА ЧОРВАЧИЛИК МАҲСУЛОТЛАРИ ТАЙЁРЛАШНИНГ БОРИШИ ТЎҒРИСИДА 1971 ЙИЛ 1 ИЮНГАЧА БЎЛГАН МАЪЛУМОТ

(Ярим йиллик планга нисбатан процент ҳисобида).

Районлар	Гўшт	Сут	Тухум	Жун
Бекобод	104,2	85,3	153,0	136,1
Оққўрғон	103,1	93,7	245,4	83,2
Оржоникидзе	101,3	75,5	114,4	140,0
Калинин	81,6	78,3	60,6	127,1
Бўка	80,4	103,3	187,4	100,4
Ўрта Чирчиқ	74,8	91,8	97,9	159,3
Пискент	74,6	83,6	97,6	48,0
Янгийўл	72,9	80,7	270,9	113,1
Юқори Чирчиқ	64,8	102,9	126,0	109,8
Бўстонлиқ	57,3	93,4	170,8	168,2
Тошкент тайёрлов идораси	—	—	—	190,0
Область бўйича	78,9	87,4	99,4	126,9

«КПСС XXIV СЪЕЗДИ ҚАРОРЛАРИ АСОСИДА БОШЛАНҒИЧ ПАРТИЯ ТАШКИЛОТЛАРИ ФАОЛИЯТИНИ ЯНАДА ЯХШИЛАШ ЧОРАЛАРИ ТЎҒРИСИДА»

ЎЗБЕКИСТОН КОМПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ II ПЛЕНУМИНИНГ 1971 ЙИЛ 3 ИЮНЬ

ҚАРОРИ

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг пленуми Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари ўрток Ш. Р. Рашидовнинг «КПСС XXIV съезди қарорлари асосида бошланғич партия ташкилотлари фаолиятини янада яхшилаш чоралари тўғрисида»ги докладини эшитиб ва муҳокама қилиб, шуни таъкидлайдики, мамлакатимиз коммунизм сари олға боришининг КПСС XXIV съезди ишлаб чиққан улкан программасини амалга оширишда партия сиёсатини омма орасида оғишмай ўтказувчи бошланғич партия ташкилотларининг роли беқиёс ошмоқда.

КПСС XXIV съезди бошланғич партия ташкилотларининг жанговарлигини оширишнинг ленинча йўлини изчил давом эттириб, муҳим қарорлар қабул қилди, партиянинг асосий звенолари ҳуқуқини янада кенгайтириш ва фаолиятини яхшилаш, уларнинг коммунистик қурилиш ҳамма участкаларига таъсирини кучайтириш мақсадида партия Уставига қисман ўзгартишлар киритди.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, область, шаҳар ва район партия комитетлари КПСС XXIII съездининг бошланғич партия ташкилотлари роли ва жанговарлигини бутун чоралар билан ошириш ҳақидаги кўрсатмаларини қатъият ва изчил амалга ошириб келганлигини пленум мамнуният билан таъкидлайди. Амалга оширилган тадбирлар туфайли бошланғич партия ташкилотлари тағин ҳам мустаҳкамланди ва чиниқди, уларнинг меҳнаткашлар коллективларидаги обрўси сезиларли равишда кўтарилди. Бошланғич партия ташкилотлари ўз сафларини яхшилаш, коммунистларни КПСС Устави, Программаси талабларини оғишмай бажариш ва партия ҳаётининг ленинча нормаларига қатъиян риоя қилиш руҳида тарбиялаш тўғрисида кўпроқ ғамхўрлик қилмоқдалар.

Бошланғич партия ташкилотларида партия йиғилишларини планлаштириш, тайёрлаш ва ўтказиш, кадрларни ўқитиш практикаси такомиллаштирилмоқда, ташкилотчилик ва сиёсий ишларнинг янги формалари ва методлари актив киритилмоқда ҳамда бу ишнинг янги, самарали форма ва методлари юзага келмоқда.

Бошланғич партия ташкилотлари техника тараққиётининг жонкуярлари бўлиб, коллективларда ижодий меҳнат ва ишлаб чиқариш жўшқинлиги вазиятини муттасил ривожлантирмоқдалар ва қўллаб-қувватламоқдалар. Давлат планлари ва социалистик мажбуриятларни муваффақиятли бажариш учун курашнинг ташаббускорлари бўлиб чиқмоқдалар, омма орасида кун сайин сиёсий иш олиб бормоқдалар.

Партия комитетлари эндиликда бошланғич партия ташкилотлари тўғрисида кўпроқ ғамхўрлик қилмоқдалар, уларнинг ҳисоботини мунтазам муҳокама этиб, иш тажрибаларини умумлаштириб ёймоқдалар, секретарлар, партия бюролари ва партия комитетлари аъзолари составини кўпроқ тайёргарлиги бўлган ва обрўли коммунистлар билан мустаҳкамламоқдалар, қуйи партия активининг хилма-хил ўқувини уюштирмоқдалар.

Шу билан бирга Ўзбекистон КП Марказий Комитети пленуми кўпгина бошланғич партия ташкилотлари ишининг савияси ва мазмуни КПСС XXIV съезди илгари сурган янги юксак талаб ва вазифаларга муносиб эмаслигини қайд этади.

Баъзи саноат корхоналари, қурилишлар, транспорт ва алоқа корхоналарининг бошланғич партия ташкилотлари ижтимоий ишлаб чиқаришнинг самараси пастлигига фан ва техника ютуқлари суст жорий этилаётганлигига, ишлаб чиқаришни бошқаришга меҳнаткашлар етарли жалб этилмаётганлигига муросасозлик қилмоқдалар.

Бир қанча колхозлар ва совхозларнинг партия ташкилотлари қишлоқ хўжалигини янада юксалтиришнинг катта-катта тадбирларини амалга ошириш билан бирга пахта ва бошқа қишлоқ хўжалик маҳсулотлари, айниқса чорвачилик маҳсулотлари етиштиришни янада илдам суръатлар билан ўстиришнинг мавжуд имкониятларидан максимал даражада фойдаланишга ҳануз эришганлари йўқ.

Илмий тадқиқот ва лойиҳа институтларининг, конструкторлик бюролари, ўқув юртлари, маданий-оқартув ва даволаш муассасаларининг бошланғич партия ташкилотлари коллективларининг фаолиятига етарли таъсир ўтказмаётирлар. Мазкур партия ташкилотларига маъмурият фаолиятини контроль қилиш ҳуқуқи берилганлиги муносабати билан уларнинг роли янада кучаяди.

Бир қанча министрликлар ва идораларнинг партия ташкилотлари аппарат фаолиятини яхшилашга, интизомни мустаҳкамлаш ҳамда топширилган иш учун ходимларнинг масъулиятини кучайтиришга лозим даражада таъсир кўрсатмаётирлар. Баъзи министрликлар ва идораларда партия ва ҳукумат директивалари, шунингдек маъмурият буйруқлари ҳамда коллегияларнинг қарорлари ижросини контроль қилиш ва ташкил этиш дуруст йўлга қўйилмаган.

Айрим партия ташкилотларининг кундалик фаолиятида меҳнаткашларни коммунистик руҳда тарбиялаш бўйича олиб борилаётган ишда жиддий камчиликлар бор, жамиятга зид хатти-ҳаракатларга қарши тегишинча кураш олиб борилмаётир. Ўзининг ғоявий-назарий савиясини оширмаётган, пассивлик ҳамда совуққонлик қилаётган коммунистларга нисбатан ҳамиша ҳам юксак талабчанлик кўрсатилмаётир.

Пленум баъзи партия ташкилотлари партия аъзоси деган номни ва унинг аҳамиятини бутун чоралар билан ошириш ҳақидаги талабларга унчалик қаттиқ риоя этмаётганликларини, партия ва давлат интизомини бузаётганларга нисбатан кўнгилчанглик қилаётганликларини таъкидлайди.

Партия йиғилишларини тайёрлаш ва ўтказиш савияси ўсиб бораётган талабларга ҳали ҳам жавоб бермайди. Кўпинча коммунистларнинг муҳокамасига фақат кундалик ишлаб чиқариш масалалари қўйилиб, ишлаб чиқаришнинг иқтисодий самарадорлигини ошириш, меҳнатни илмий ташкил этиш, меҳнаткашлар коллективлари ўртасида ғоявий-сиёсий ишларни яхшилаш сингари туб вазифалар кўпинча эътибордан четда қолмоқда.

Йиғилишларда корхона ва муассасалар фаолиятидаги камчиликлар ҳаммавақт ҳам принципиал партиявий танқид қилинаётир деб бўлмайди. Кўпгина йиғилишларнинг қарорлари конкрет эмас, аниқ бир мақсадга қаратилмаган. Партия қарорларининг ижросини ташкил этиш ва текшириш ишини тубдан яхшилаш лозим.

Баъзи бошланғич партия ташкилотлари кадрлар айниқса ўрта бўғин кадрларни танлаш, жой-жойига қўйиш ва тарбиялаш ишига ҳали зарур таъсир ўтказолмаётирлар, илғор ишчилар, оддий колхозчилар, хотин-қизлар ва ёшларни кўтаришга етарли ёрдам бермаётирлар.

Ўзбекистон КП Марказий Комитетининг пленуми бошланғич партия ташкилотлари ишидаги жиддий камчиликлар область, шаҳар ва район партия комитетларининг бошланғич ташкилотлар фаолиятида юз бераётган жараёнларни ҳамма вақт ҳам чуқур таҳлил этмаётганликлари, мана шу асосий звеноларга раҳбарликни яхшилаш юзасидан амалий тадбирларни кўрмаётганликлари оқибатида юз бермоқда, деб ҳисоблайди.

Ўзбекистон КП Марказий Комитети пленуми қарор қилади:

1. Бошланғич партия ташкилотлари фаолиятини КПСС XXIV съезди қарорлари асосида янада яхшилаш Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг, область, шаҳар ва район комитетларининг энг муҳим вазифаси деб ҳисоблансин. Бошланғич партия ташкилотларининг бутун ташкилотчилик, сиёсий ва ғоявий-тарбиявий ишини КПСС XXIV съезди қарорлари ва Директиваларидан келиб чиқадиган амалий вазифаларни бажаришга бўйсундириш лозим.

2. Партия ташкилотларининг тўққизинчи беш йиллик топшириқларини бажаришдаги роли ва масъулиятини ошириш мақсадида Ўзбекистон КП Марказий Комитетининг пленуми:

саноат корхоналарининг бошланғич партия ташкилотлари

— коммунистларнинг, барча меҳнаткашларнинг куч-ғайратларини ишлаб чиқариш самарадорлигини, меҳнат унумдорлигини ўстириш суръатларини янада оширишга, маҳсулот сифатини яхшилаш ва таннархини камайтиришга, янги техника ва илғор технологияни жорий этишга, асбоб-ускуналардан, моддий-техника ресурсларидан янада тўлиқ фойдаланишга, меҳнат сарфини, аввало қўл меҳнати ва оғир жисмоний меҳнатни қисқартириш ҳисобига камайтиришга қаратишлари;

Қурилиш ва монтаж трестлари, бошқармалари, участкалари ва механизациялашган кўчма колонналарнинг бошланғич партия ташкилотлари

—коллективларнинг меҳнат ғайратини давлат планларини бажаришга, қурилиш таннархини арзонлаштириш, сифатини яхшилаш ва муддатларини қисқартиришга; бинокорлик материаллари, машина ва механизмлардан самарали фойдаланишга сафарбар қилишлари керак. Улар заказчи корхоналар, пудратчи ва ёрдамчи пудратчи ташкилотларнинг бирлашган партия йиғилишларини, партия комитетлари ва бюроларининг бирлашган мажлисларини ўтказиш сингари ўзини оқлаган иш формаларини кенгроқ қўллашлари, ишга тушириладиган энг муҳим объектлар қурилишида муваққат партия группаларини, бошланғич партия ташкилотлари секретарларининг кенгашларини тузишлари лозим;

транспорт ва алоқа корхоналарининг бошланғич партия ташкилотлари

—халқ хўжалигининг ўсиб бораётган эҳтиёжларини ва аҳолининг талабларини янада тўлиқ қондиришга, ишлаб чиқаришнинг ички резервларидан максимал фойдаланишга, меҳнаткашларга хизмат кўрсатиш маданиятини оширишга қаратилган тадбирларни изчиллик билан амалга оширишлари;

колхоз ва совхозларнинг бошланғич партия ташкилотлари

—қишлоқ хўжалик ишлаб чиқариши самарадорлигини бутун чоралар билан оширишлари, комплекс механизацияни, пахта-беда алмашлаб экишини жорий этиш, ер, сув, моддий-техника ресурсларидан рационал фойдаланишда қатъий принципиал йўл тутишлари ҳамда шу асосда меҳнат унумдорлигини оширишга ва қишлоқ хўжалик маҳсулоти таннархини камайтиришга эришишлари зарур, деб ҳисоблайди.

Қишлоқ партия ташкилотлари пахтачиликни янада ривожлантириш билан бирга қишлоқ меҳнатчиларининг бутун куч-ғайратини қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришининг ҳамма тармоқларини комплекс ривожлантиришда ва аввало чорвачиликдаги колоқликни тугатишга, чорва моллари ва паррандаларни кўпайтириш ва маҳсулдорлигини оширишга, мустаҳкам озуқа базасини вужудга келтиришга, чорвачилик фермаларини механизациялашга, уларни кадрлар билан мустаҳкамлашга қаратишлари керак:

илмий тадқиқот институтлари, лойиҳа-конструкторлик бюроларининг бошланғич партия ташкилотлари

—ўзларига бериб қўйилган контроль қилиш ҳуқуқидан моҳирона фойдаланиб, коммунистларнинг, барча олимлар, инженерлар ва техникларнинг куч-ғайратларини энг муҳим, етилган проблемаларни ишлаб чиқишга, фан-техника тараққиётининг амалий ютуқларини халқ хўжалигига жорий қилишга сафарбар этишлари зарур.

3. Халқ фаровонлигини ва маданий даражасини янада ошириш юзасидан партия XXIV съезди ўртага қўйган катта программа савдо-сотиқ ва аҳолига маиший хизмат кўрсатиш корхоналари ишини яхшилашни қаттиқ талаб қилади. Шу мақсадда:

— савдо ва маиший хизмат корхоналаридаги бошланғич партия ташкилотлари ўз корхоналарини малакали кадрлар билан мустаҳкамлаш тўғрисида доимо ғамхўрлик қилишлари, уларнинг маҳоратини ва хизмат бурчларини намунали бажариш учун, аҳолига юқори сифатли хизмат кўрсатиш ва хизмат маданиятини ошириш учун бўлган масъулиятини бутун чоралар билан кучайтиришлари керак;

—даволаш муассасаларининг бошланғич партия ташкилотлари врачларнинг, ўрта медицина ходимларининг куч-ғайратларини даволаш практикасини, санитария пропагандасини ва профилактика ишини яхшилашга қаратишлари зарур.

4. Пленум шуни таъкидлайдики, ўқув юртларининг бошланғич партия ташкилотлари бутун таълим-тарбия жараёнини яхшилаш учун илмий-педагогик коллективлар масъулиятини оширишлари лозим. Ўқувчи ва студент ёшларни чуқур ва пухта билимлар билан қуроллантириш, ҳар бир йигит ва қизда совет халқига хос ғоявий эътиқод, меҳнатсеварлик, юксак маънавий фазилатлар сингари энг яхши хислатларни тарбиялаб вояга етказиш керак.

5. Пленум ижодий союзлар ва муассасаларнинг партия ташкилотлари адабиёт ва санъат ходимларининг ғоявий-назарий савиясини ва бадиий маҳоратини янада ошириш тўғрисида кун сайин ғамхўрлик ва меҳрибонлик қилишлари, уларда ўзлари яратаётган асарларнинг ғоявий мазмуни учун партия ва халқ олдидаги юксак масъулият туйғуларини тарбиялашлари лозим деб ҳисоблайди.

Маданий-оқартув муассасаларининг бошланғич партия ташкилотлари — меҳнаткашларда коммунистик аҳлоқ ва эстетик дидни шакллантириш ишини кучайтирсинлар, маънавий бойликлар пропагандасини кенгайтирсинлар, халқ бадиий ижодиётини ҳар томонлама ривожлантирсинлар, ижодий ходимлар билан ишлаб чиқариш коллективларининг ҳам дўстлигини мустаҳкамласинлар.

6. Район ва шаҳар партия комитетлари илмий-тадқиқот институтларидаги, ўқув юртлари, маданий оқартув, даволаш муассасалари ҳамда бошқа муассасалар ва ташкилотлардаги партия ташкилотларининг маъмурият фаолиятини контроль қилиш юзасидан КПСС XXIV съезди уларга бериб қўйган ҳуқуқни амалга оширишда шу ташкилотларга ёрдам беришлари керак.

Партия комитетлари министрликлар, идоралар ва уларнинг жойлардаги органларининг, совет ва хўжалик муассасаларининг бошланғич партия ташкилотлари Уставдаги янги муҳим қоидага қатъий амал қилиб, аппаратнинг партия билан ҳукумат директиваларини бажариш, совет қонунларига риоя қилиш соҳасидаги фаолияти устидан контроль қилишни кучайтиришлари зарур.

7. Ғоявий-сиёсий тарбияни янада кучайтириш, меҳнаткашларда, айниқса ёшларда коммунистик эътиқод, совет ватанпарварлиги ва пролетар интернационализмини, юксак маънавий-сиёсий фазилатларни вояга етказиш область, шаҳар ва район партия комитетларининг, барча бошланғич партия ташкилотларининг энг муҳим вазифаси деб ҳисоблансин. КПСС XXIV съезди материалларини пропаганда қилиш ва чуқур ўрганиш бутун идеология ишига асос қилиб олиниши керак.

8. Партия сафларининг сифат составини яхшилаш бундан буён ҳам партия комитетларининг, барча бошланғич партия ташкилотларининг энг муҳим иши бўлиб қолади. Партияга кирувчиларга талабчанликни ошириш, бу ишда пала-партишликка, КПСС сафларини жадал ўстиришга йўл қўймаслик зарур. Партия аъзоси деган номнинг аҳамияти ва моҳиятини оширишга эришиш, ўз хулқ-атвори билан коммунист деган юксак номга доғ туширадиган кишилардан қатъиян ҳоли бўлиш лозим.

9. Пленум цех партия ташкилотлари ва партия группалари тармоғини кенгайтириш йўлини маъқуллаб, партия комитетларига, бошланғич партия ташкилотларига коммунистларни жой-жойига қўйишни мунтазам равишда яхшилаб боришни, партия ташкилоти структурасини такомиллаштиришни, бу структура КПСС Устави талабларига мувофиқ ҳолга келтирилишини доимо кузатиб туришни топширади.

10. Район, шаҳар ва область партия комитетлари бошланғич партия ташкилотлари ишини планлаштириш практикасини эътибор бериб ўрганишлари, бу ишни такомиллаштиришда ёрдам беришлари керак. Ҳар бир партия ташкилоти КПСС XXIV съезди қарорларида баён этилган талаблар ва вазифаларга тўлиқ мос келадиган перспектив планни ишлаб чиқишни таъминлаш зарур.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети ҳузуридаги ташкилий-партиявий иш методика кенгаши республикадаги бошланғич партия ташкилотлари ишини планлаштириш практикасини ўрганиб, умумлаштириши зарур деб ҳисоблансин.

11. Партия комитетлари, бошланғич партия ташкилотлари партия ташкилотининг олий органи, коммунистларни тарбиялаш мактаби бўлган партия йиғилишларининг роли ва аҳамиятини янада ошириш йўлини мутассил ўтказсинлар. Партия қарорларининг ижросини ташкил қилишни ва текширишни тубдан яхшилаш, белгиланадиган тадбирларнинг ўз вақтида бажарилиши учун кадрларнинг шахсий масъулиятини ошириш лозим.

12. Пленум область, шаҳар, район партия комитетлари кадрларни танлаш, жой-жойига қўйиш ва тарбиялаш иши учун бошланғич партия ташкилотларининг масъулиятини кўтаришлари зарур деб ҳисоблайди. Партия ташкилотлари ҳар бир коллективда ўртоқларча ишчанлик вазияти қарор топишига, одамларга ишониш ва уларни ҳурмат қилиш билан бирга уларга юксак талабчанлик қилинишига эришишлари керак. Партия комитетлари бошланғич партия ташкилотларининг фикрига эътибор бериб қулоқ солишлари, кадрлар масаласини ҳал этишда бу фикрни ҳисобга олишлари лозим.

13. Область, шаҳар ва район партия комитетларига партия ташкилотларининг секретарлари, бюролари ва комитетлари составини доимо яхшилаб бориш топширилсин. Бу масъулиятли ишга энг обрўли, сиёсий етук коммунистлар кўтариб қўйилиши керак. Партия ташкилотларининг секретарларини, партия комитетлари ва партия бюроларининг аъзоларини партия қурилиши асослари билими билан, партиявий иш тажрибаси билан мунтазам равишда қуроллантириб бориш, тармоқ принципи бўйича партия ташкилотлари секретарларининг ўзини оқлаган семинарларини бундан буён ҳам ўтказиб туриш зарур.

14. Партия комитетлари билан бошланғич партия ташкилотларига касаба союз, комсомол ташкилотларига ва бошқа жамоат ташкилотларига, халқ контроли группалари ва постларига раҳбарлик қилиш савиясини ошириш, уларнинг иш формалари ва методларини доимо такомиллаштириш, уларнинг ташаббусини ҳар томонлама қўллаб-қувватлаш ва рағбатлантириш, меҳнаткашлар депутатлари Советларида, касаба союзларида, комсомолда, халқ контролида ва бошқа жамоат ташкилотларида ишлаб турган коммунистларнинг масъулиятини ошириш тавсия этилсин. КПСС XXIV съездининг ишлаб чиқаришни бошқаришга меҳнаткашларни кенг жалб қилиш тўғрисидаги кўрсатмаларининг бажарилишини таъминлаш — уларнинг бурчидир.

15. Пленум бошланғич партия ташкилотлари фаолияти устидан контролликни кучайтиришни, уларнинг ҳисоботларини мунтазам, чуқур ва атрофлича муҳокама қилиш, иш тажрибасини умумлаштиришни область, шаҳар ва район партия комитетларига топширади. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг бўлимлари, область, шаҳар ва район комитетлари, партия газеталари ва журналлари партия ташкилотлари фаолиятидаги ҳамма янги, илғор тажрибаларни ўз вақтида аниқлаб, умумлаштиришлари ва энг яхши тажрибаларни барча партия коллективлари мулкига тезроқ айлантиришга эришишлари керак.

* * *

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг пленуми ишонч билдириб айтадики, республика партия комитетлари ва бошланғич партия ташкилотлари омма орасидаги ташкилотчилик ва сиёсий иш савиясини янада баланд кўтарадилар ва экономикани юксалтириш, меҳнаткашлар маданияти ва фаровонлигини ошириш юзасидан КПСС XXIV съезди ишлаб чиққан улуғвор программанинг муваффақиятли амалга оширилишини таъминлайдилар.

ЎЗБЕКИСТОН КОМПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ ПЛЕНУМИДА КПСС МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИНИНГ СЕКРЕТАРИ

ЎРТОҚ И. В. КАПИТОНОВ НУТҚИ

Сизнинг пленумингиз, деди ўртоқ И. В. Капитонов, партия қурилишининг энг асосий масалаларидан бирини муҳокама қилмоқда. Партия ўртага қўяётган вазифаларнинг ҳал этилиши кўп жиҳатдан бошланғич ташкилотларнинг қандай ишлашига боғлиқ эканлигини ҳаммамиз яхши биламиз. Бу масаланинг муҳокама қилиниши республикадаги ишларнинг янада яхшиланишига ижобий таъсир ўтказишига шак-шубҳа йўқ.

Меҳнатсевар ўзбек халқи, Ўзбекистон коммунистлари катта ва муҳим ишлар қилмоқдалар. Экономика, фан ва маданиятнинг ривожи юксак даражага кўтарилди, янги замонавий шаҳарлар қад кўтармоқда, колхоз қишлоқларининг қиёфаси тубдан ўзгармоқда. Бутун мамлакатимизга жуда зарур бўлган пахта етиштиришда катта муваффақиятларга эришилди.

Лекин одамлар, кадрлар қандай ўсганлигини кўриш айниқса қувончлидир. Улар ўзларининг яхши сиёсий ва профессионал тайёргарлик кўрганликлари, ишни билишлари, ташкилотчилик қобилиятлари билан ажралиб турадилар. Бу эса республикангиз партия ташкилотининг катта ютуғидир, ўртоқлар.

Ўз сафларида тўрт юз мингдан ортиқ коммунистлар армиясини бирлаштирган Ўзбекистон партия ташкилоти нақадар катта ва мураккаб вазифаларни ҳал этаётганлигини шу ерда бўлган киши ўз кўзи билан кўриб, қайта-қайта ишонч ҳосил қилиши мумкин. Ўзбекистон Коммунистик партияси партиямизнинг йирик отрядларидан, партия ленинчи Марказий Комитетининг ишончли таянчларидан бири бўлиб келди ва шундай бўлиб қолмоқда.

Ҳозир бутун партиямиз, бутун совет халқи келгуси даврда қилинадиган ишларнинг сиёсий йўли ва конкрет программасини белгилаб берган КПСС XXIV съезди қарорлари таъсири остида яшаб, ишламоқдалар, деди нотиқ.

Съезд тамом бўлганидан бери орада жуда оз вақт — сал кам икки ой ўтди. Лекин ана шу қисқа давр ичида ҳам съезд қарорларининг жуда катта илҳомлантирувчи ва сафарбар қилувчи кучи яққол намоён бўлди.

Мамлакатимиз коммунистлари ва партиясизлари, барча меҳнаткашлари съезд қарорларини, Марказий Комитет номидан КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари ўртоқ Леонид Ильич Брежнев қилган Ҳисобот докладида баён этилган хулосалар ва таклифларни якдиллик билан маъқулладилар. Ҳеч муболағасиз айтиш мумкинки, съезд якунларининг муҳокамаси партия билан халқ бузилмас бирлигининг янги қудратли намойишига айланиб кетди.

Эндиликда партия ишининг, барча совет кишилари ишининг мазмуни ва моҳиятини белгилаб бераётган энг муҳим кўрсаткич — съезд қарорлари ва режаларини амалга оширишдир.

Москва ва Ленинград меҳнаткашларининг ташаббусига мувофиқ мамлакатда 1971 йил планини муддатидан олдин бажариш учун, янги беш йиллик топшириқларини муваффақиятли амалга ошириш учун бошланган социалистик мусобақа тобора кенг қулоч ёзмоқда. Ўзбекистон меҳнаткашлари ҳам шу йил учун ўз зиммаларига катта ва масъулиятли мажбуриятлар олмоқдалар. Бу мажбуриятларнинг бажарилиши КПСС XXIV съезди ўртага қўйган вазифаларни бажаришга салмоқли ҳисса бўлиб қўшилади.

Мамлакатнинг ҳамма жойларида меҳнат ғайрати мавж ураётганлиги тўғрисида хабарлар келиб турибди. Ҳамма жойда кўпгина қимматли ватанпарварлик ташаббуслари вужудга келмоқда.

Область, ўлка партия комитетлари ва иттифоқдош республикалар Компартиялари Марказий Комитетларидагина кейинги вақтларда айрим ишлаб чиқариш илғорлари ва меҳнаткашлар коллективларининг энг муҳим халқ хўжалик аҳамиятига эга бўлган юздан ортиқ ташаббуси қараб чиқилиб, маъқулланди. Бу — жуда ажойиб иш, ўртоқлар. Бу — социалистик тузумимизга улуғ куч бахш этаётган халқ ижодкорлиги, халқ ташаббускорлиги, халқ почининининг жўш уриб турган чашмаларидир.

Совет халқи янги беш йилликнинг биринчи йилини яхши бошлади. Ҳамма министрликлар ва барча иттифоқдош республикалар тўрт ойлик планни муваффақиятли бажарди. Саноат ишлаб чиқаришининг ўртача суткалик ҳажми ўтган йилнинг шу давридагига нисбатан 9,2 процент кўпайди.

Шундан кейин ўртоқ Капитонов бошланғич партия ташкилотлари ишининг тўққизинчи беш йиллик асосий вазифасидан келиб чиқувчи масалалари тўғрисида гапирди.

Сўнгра у совет жамиятининг раҳбар ва раҳнамо кучи бўлган КПССни янада мустаҳкамлаш масалаларига тўхталди.

Олдимизга қўйилган вазифаларнинг кўлами, — деди у, — партиядан, унинг ҳамма ташкилотларидан сиёсий, ташкилотчилик ва ғоявий-тарбиявий фаолиятни доимо такомиллаштириб боришни, коммунистларнинг активлигини янада оширишни талаб қилади. XXIV съезд партия қурилиши, партиявий ишнинг конкрет масалаларини айни шу нуқтаи назардан қараб чиқиб, ҳал этди. Съезд партияни янада мустаҳкамлаш ва унинг жамият ҳаёти ҳамма соҳаларига таъсирини кучайтириш зарурлигини таъкидлаш билан бирга, шу вазифани ҳал этишнинг конкрет йўлларини ҳам белгилаб берди.

Бошланғич партия ташкилотлари ролини ошириш, уларнинг фаолиятини ҳар томонлама яхшилаш — ана шу йўлларнинг биридир. Бошланғич ташкилотлар — партиямизнинг негизидир, партиянинг сиёсий йўлини, унинг қарорларини бевосита амалга оширувчилардир. Бошланғич партия ташкилотларининг кўп сонли тармоғи орқали партия меҳнаткашларнинг ҳамма коллективларига, мамлакат аҳолисининг ҳамма табақалари ва группаларига ўз таъсирини ўтказади.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети бошланғич ташкилотлар иши тўғрисидаги масалани шу пленум муҳокамасига қўйиб, яхши ташаббус кўрсатди.

Ўртоқ Ш. Р. Рашидовнинг сермазмун докладида ва нутқларда бу масаланинг аҳамияти яхши кўрсатиб берилди, бошланғич ташкилотлар фаолиятининг асосий соҳалари ёритилди, камчиликлар танқид қилинди, уларни тузатиш йўллари кўрсатилди.

КПСС Марказий Комитети бошланғич ташкилотлар фаолиятини доимо яхшилаш, унинг самарадорлигини ошириш тўғрисида зўр ғамхўрлик қилмоқда. Кейинги йилларда Марказий Комитетда ишлаб чиқариш ва бошқаришнинг турли участкаларида — завод ва фабрикаларда, колхоз ва совхозларда, илмий-тадқиқот институтлари ва министрликларда иш олиб бораётган бир қанча бошланғич ташкилотларнинг иши қараб чиқилди. Шу масалалар юзасидан қабул қилинган қарорлар партия кадрларига, барча коммунистларга йўл-йўриқ бермоқда, ишда уларга яхши ёрдам кўрсатмоқда.

Бошланғич ташкилотлар фаолиятини чуқур ўрганиш, уларнинг ҳисоботларини муҳокама қилиш практикаси сизнинг республикангизда ҳам кенг оммалашди. Бу — яхши, фойдали практикадир.

Маъмурият фаолиятини контроль қилиш ҳуқуқи тўғрисида Уставдаги қоидаларга аниқлик киритилганлиги бошланғич партия ташкилотлари фаолиятини янада кўпроқ активлаштиришга қаратилган муҳим қадам бўлди, деди нотиқ.

XXIV съезд маъмурият фаолиятини контроль қилиш ҳуқуқи тўғрисида КПСС Уставида баён этилган қоидани барча лойиҳа ташкилотлари, конструкторлик бюролари, илмий тадқиқот институтлари, ўқув юртлари, маданий-оқартув, даволаш муассасалари ҳамда маъмуриятларининг вазифалари ўз коллективлари доирасидан четга чиқмайдиган бошқа муассасалар ва ташкилотларнинг бошланғич партия ташкилотларига ҳам жорий қилди.

Министрликлар, давлат комитетлари ҳамда бошқа марказий ва маҳаллий совет, хўжалик муассасалари ва идораларнинг партия ташкилотларига келганда, улар аппаратнинг партия, ҳукумат директиваларини бажариш ва совет қонунларига риоя қилиш соҳасидаги ишини контроль қилишлари керак.

Бу ўзгартишларнинг аҳамиятини кўрсатиш учун лоақал шуни айтиш кифоя қиладики, умуман партия бўйича олганда бу ўзгартишлар 4 миллион коммунистни бирлаштирувчи 160 минг бошланғич партия ташкилотига тааллуқлидир. Бошқача қилиб айтганда, бошланғич партия ташкилотларининг 45 проценти ва унинг составининг салкам учдан бир қисми ўз муассасалари, ташкилотлари ва идоралари фаолиятига анча актив таъсир қилиш имконини олди. Ўзбекистон партия ташкилотларида ҳам контроль қилиш ҳуқуқига эга бўлган бошланғич ташкилотлар салкам икки баравар кўпайди.

Эндиликда контроль қилиш ҳуқуқи эндигина берилган бошланғич ташкилотларга ҳам, шунингдек шу ҳуқуқдан кўпдан бери фойдаланиб келаётган бошланғич ташкилотларга ҳам ўз ишларини тўғри ташкил этишда ёрдам бериш муҳим вазифадир, ўртоқлар.

Башарти, контроль қилишнинг конкрет формалари тўғрисида гапирадиган бўлсак, бу соҳада ҳамма бошланғич ташкилотлар учун яроқли бўлган қандайдир бир хил рецептлар бўлиши мумкин эмас, албатта. Зотан, улар турли-туман шароитларда иш кўраётганликлари маълум, шунинг учун ҳам бу билан ҳисоблашмай бўлмайди. Заводнинг шароити бир хил, колхознинг шароити эса бошқа, совет муассасасининг, мактабнинг шароити эса бундан ҳам бошқача. Ўз-ўзидан равшанки, контролни ташкил этиш вақтида мазкур корхона ёки муассасанинг хусусиятлари албатта ҳисобга олиниши, шунга мувофиқ ҳаракат қилиниши лозим.

Социалистик жамиятимизнинг асосий ячейкалари бўлган меҳнат коллективларининг ролини ҳар томонлама ошириш — бошланғич ташкилотларнинг энг муҳим вазифаларидан биридир, деди нотиқ сўзини давом эттириб.

Маълумки, XXIV съезд бу вазифани жуда катта давлат ва ижтимоий — сиёсий аҳамиятга эга бўлган проблема қилиб илгари сурди. Айни коллективда совет кишиларининг меҳнат ғайрати ва ижтимоий активлигини ошириш учун кураш олиб борилмоқда. Меҳнаткашларнинг янги социалистик фазилатлари айни шу жойда камол топади, дўстлик ва ўртоқларча ҳамжиҳатлик муносабатлари вужудга келади. Аввало айни шу жойда одамлар совет ватанпарварлиги ва пролетар интернационализми руҳида тарбия олишлари керак.

Бошланғич партия ташкилоти — меҳнат коллективининг ўзаги, унинг етакчи кучидир. Зотан, унинг бурчи ҳам ўзининг бутун фаолияти билан коллективни жипслаштиришга, унинг активлигини ривожлантиришга, одамларни тарбиялашдаги ролини оширишга ёрдам беришдан иборат. Ҳар бир меҳнат коллективида касаба союз ташкилоти ва деярли ҳар бир коллективда комсомол ташкилоти бор. Коммунистлар ана шу ташкилотларга ва бошқа жамоат ташкилотларига раҳбарлик қилишлари, уларни бирлаштириб, ишларини йўллаб туришлари, уларнинг ўз ташаббусларини тўла-тўкис рўёбга чиқаришларига ёрдам беришлари керак.

Шундан кейин ўртоқ Капитонов раҳбар ходимлар ўзлари қабул қилаётган иқтисодий ва маъмурий қарорларнинг тарбиявий оқибатлари тўғрисида доимий ўйлашлари лозимлиги тўғрисидаги жуда муҳим қоида КПСС XXIV съездига Марказий Комитетнинг ҳисобот докладида илгари сурилганлигини таъкидлаб ўтди. Маъмурият масалаларни холисона, одилона, жамоатчиликка таяниб ҳал қиладиган шундай меҳнат коллективидагина соғлом, чинакам социалистик муҳит таркиб топиши мумкин. Ўз-ўзидан равшанки, бунда якка бошчилик принципига ҳам путур етказилмаслиги керак.

Партия сафларини ўстириш масаласи, деди нотиқ, партия қурилишининг туб масалаларидан биридир. Ҳозир КПСС сафларида салкам 14,5 миллион коммунист бор. Беш йил мобайнида партияга 3 миллион киши қабул қилинди, уларнинг ярмидан кўпроғи ишчилардир. Шундай қилиб, XXIII съезднинг партия социал составида ишчилар синфи етакчи ўрин олиши кераклиги тўғрисидаги кўрсатмаси изчиллик билан амалга оширилмоқда. XXIV съезд ҳам ана шу кўрсатмани яна таъкидлади, чунки бу кўрсатма партиямизнинг табиатига, ишчилар синфининг жамиятимиздаги ўрни ва ролига батамом мос келади.

КПССга қабул қилинаётганлар составида комсомолларнинг кўпайганлиги бошқа бир муҳим ҳодисадир. 1966 йилда партия аъзолигига кандидат қилиб қабул қилинганларнинг 40 проценти комсомоллар бўлса, 1970 йилда бу кўрсаткич салкам 54 процентга етди. Бу — катта аҳамиятга эга бўлган қувончли фактдир.

Ёшларнинг партияга кўплаб кираётганлиги — партия сиёсий йўлининг давомийлигининг, партия революцион анъаналарини ривожлантириш ва давом эттиришнинг зарур шартидир. Биз комсомолга, ёшларга, йигит-қизларни коммунистик руҳда тарбиялашга, уларни жамоат ва давлат ишларига янада актив қатнаштиришга тағин ҳам кўпроқ эътибор беришимиз керак.

Партияни мустаҳкамлаш учун партия ички демократиясини янада ривожлантириш, партия турмушининг ленинча нормаларига риоя қилиш, коммунистлар активлигини ошириш катта аҳамиятга эга эканлигини ўртоқ Капитонов ўз нутқида таъкидлаб ўтди. XXIV съезд бу соҳада кейинги йилларда қилинган ишларга юксак баҳо берди.

Маълумки, XXIII съезддан кейин партиямизда танқид ва ўз-ўзини танқид янада ривожлантирилди. Кўпчилик партия комитетлари коммунистларнинг танқидий мулоҳазалари ва таклифларини яхшироқ ҳисобга ола бошладилар, уларнинг амалга оширилиши устидан контролликни кучайтирдилар.

Лекин ҳали ҳамма партия ташкилотлари ҳам бу хусусдаги кўрсатмалардан тўғри хулоса чиқариб олдилар, деб бўлмайди. Танқидий мулоҳазаларни сабот ва одоб билан эътибор бериб тинглай олмайдиган ва шу мулоҳазалардан тўғри хулоса чиқармайдиган раҳбарлар ҳали ҳам учраб туради. Уларнинг айримлари ҳатто партия йиғилишларида ҳам ўзларини «оператив» хизматдагидек тутадилар. Улар коммунистлар билан ўртоқларча маслаҳатлашиш ўрнига, йиғилишларни юқоридан танқид қилиш ва навбатдаги кўрсатмалар бериш учун қулай бир жой деб биладилар. Партия ташкилотлари мана шундай фактларга муросасозлик билан қарашлари мумкин эмас, албатта.

Партия ички демократияси партия интизомини мустаҳкамлаш билан чамбарчас боғлангандир. Биз демократия билан интизомни, образли қилиб айтганда, бир медалнинг икки томони деб биламиз. КПСС партия ички демократиясини ривожлантириш йўлини изчил ўтказиш билан бирга, ўзининг ҳамма ташкилотларида ишчанлик, талабчанлик, интизом вазияти вужудга келтирилиши учун, ҳамма коммунистлар партия ишининг онгли ва актив курашчилари бўлишлари учун зарур чораларни кўрмоқда.

Бутун диққат-эътиборни ҳар бир коммунистни тарбиялаш ва партиянинг актив сиёсий жангчиси қилиб қарор топтириш, уни ғоявий чиниқтириш масалаларига қаратишнинг муҳим жиҳати шундан ҳам иборатки, КПСС бутун составининг чорак қисмидан кўпроғи беш йилгача стажга эга бўлган ёш коммунистлар ва партия аъзолигига кандидатлардир.

Баъзи бир партия ташкилотларида айрим ҳолларда коммунистларнинг хулқ-атворига бир томонлама баҳо бериш фактлари кўриниб қолаётганлигини айтиб ўтмоқ керак. Одатда унинг ишлаб чиқаришда ёки муассасада қандай ишлаётганлигига қизиқиб қаралади. Меҳнатга онгли муносабатда бўлиш — коммунистнинг энг муҳим хусусияти эканлиги шубҳасиз. Аммо, биз коммунистнинг ўқиши, жамоат ишида қатнашиши, социалистик жамиятимиз қоидаларига, ахлоқимиз нормаларига риоя қилиш намунасини кўрсатиши тўғрисида ҳам ғамхўрлик қилишимиз керак. Коммунист меҳнатда ҳам, жамоат ҳаётида ҳам, ўқишда ва турмушда ҳам — ҳамиша ва ҳар ишда коммунист бўлиб қолиши, ленинчи партиямиз аъзоси деган номни муносиб равишда оқлаши лозим, — деди Леонид Ильич Брежнев Марказий Комитетнинг ҳисобот докладида.

Жамият ҳаётининг ҳамма соҳаларига раҳбарлик қилиш, омма орасидаги ташкилотчилик ва сиёсий иш савиясини ошириш кадрларни танлаш, жой-жойига қўйиш ва тарбиялашни яхшилаш билан узвий равишда боғлиқдир, деди сўнгра нотиқ.

Кейинги йилларда бошланғич партия ташкилотлари раҳбар кадрларни танлаш ва жой-жойига қўйишга активроқ таъсир ўтказа бошладилар. Кўпгина корхоналар ва муассасаларда шундай тартиб қарор топдики, хўжалик раҳбари ходимни ишга тайинлаш ёки бошқа ишга ўтказиш тўғрисида буйруқ беришдан аввал партия ташкилоти билан маслаҳатлашиб туради. Бундай тартибни фақат табриклаш керак. Партия ташкилотининг фикри билан ҳисоблашилаётган, кадрларга доир ишда яхши тартиб ўрнатилган жойларда одамлар тўғрисида юзаки, хато фикр бўлишига, уларга нисбатан субъективларча ёндошишга йўл қўйилмайди.

Кадрлар билан ишлаш коммунистларни ишлаб чиқаришнинг ҳал қилувчи участкаларига қўйиш, уларнинг авангардлик ролини ошириш билан узвий равишда боғланган. Бу эса у ёки бу коммунистдан шахсан қайси ўринда фойдаланиш кераклигини ҳал этиш, унинг қайси лавозимда кўпроқ фойда келтиришини аниқлаш зарурлигини тақозо этади. Шу жиҳатдан партия ташкилотининг фикри алоҳида муҳим аҳамиятга эга эканлиги равшан.

Партия ташкилотлари раҳбарларга ишониш, уларнинг обрў-эътиборини кўтариш билан бирга коллективнинг бутун фаолияти учун улар қатори жавобгардирлар. Бинобарин, улар ходимларни ишга тайинлаш ва ишдан бўшатиш масалаларини ҳал этишда бир чеккада туришга ҳақли эмаслар. Кадрларни танлаш, жой-жойига қўйиш ва тарбиялаш — бизнинг умумпартиявий ишимиздир, умумпартиявий вазифамиздир.

Бошланғич ташкилотлар секретарлари кадрларнинг ўзлари билан ишлаш тўғрисида алоҳида тўхталиб ўтиш керак, деб таъкидлади нотиқ. Бу соҳада Ўзбекистонда яхши тажриба орттирилган. Бошланғич ташкилотлар секретарларининг состави йил сайин яхшиланмоқда. Улар орасида тегишли ташкилотчилик қобилияти ва тайёргарлик даражасига эга бўлган ишчилар колхозчилар, мутахассислар кўпайиб бормоқда. Хотин-қизларни бошланғич ташкилотларнинг секретарлари қилиб кўтариш катта ижобий аҳамиятга эга. Ҳозир улар партия ташкилотлари барча секретарларининг салкам учдан бир қисмини ташкил этади.

Кўпгина район ва шаҳар комитетлари бошланғич ташкилотларнинг секретарларига омилкорлик билан ёрдам бермоқдалар, уларнинг ишчанлик ва сиёсий активлигини ўстириш тўғрисида ғамхўрлик қилмоқдалар. Сирдарё областининг ўртоқ Насриддинов биринчи секретарь бўлиб ишлаётган Пахтакор район партия комитетини мисол қилиб келтириш мумкин. Бу районда партия ташкилотлари секретарларининг мактаби доимий равишда ишлаб турибди, семинарлар ўтказилмоқда, ташкилий-партиявий иш кабинетлари тузилган, партия йиғилишларини тайёрлаш ва ўтказиш соҳасида мароқли, ибратли тажриба орттирилган.

Ўртоқ Капитонов ўз нутқининг охирида иттифоқдош, автоном республикаларнинг Олий Советларига ва меҳнаткашлар депутатлари маҳаллий Советларига сайлов ўтказиш масалаларига тўхталди. Жумладан, у, сайловгача қолган кунларда бутун тайёргарлик ишини тугаллаб, ҳамма сайлов комиссияларининг, барча активларимизнинг сайловни муваффақиятли ўтказиш соҳасидаги ишини пухта ташкил этиш зарурлигини айтди. Бу ишдаги ҳар бир икир-чикир, ҳар бир ҳол ташкилий-техникавий жиҳатдангина эмас, сиёсий жиҳатдан ҳам катта аҳамиятга эга. Сайловни юксак савияда ўтказиш ва унинг коммунистлар билан партиясизлар халқ блокининг янги ғалабаси билан якунланиши учун ҳамма ишларни қилиш зарур. **(Қарсаклар).**

БОШЛАНҒИЧ ТАШКИЛОТЛАР — ПАРТИЯНИНГ АСОСИ

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИНИНГ ПЛЕНУМИДАН

Партия сиёсатини амалга оширишда бошланғич партия ташкилотлари жуда муҳим ўрин тутади. Коммунистик қурилиш ҳамма вазифаларининг муваффақиятли бажарилиши бошланғич партия ташкилотларининг жанговарлик қобилиятига, уларнинг омма орасида олиб бораётган ташкилотчилик ва сиёсий ишларига кўп жиҳатдан боғлиқ бўлади. КПСС XXIV съезди бошланғич партия ташкилотларининг бутун кўп қиррали фаолиятини тинимсиз такомиллаштириш, уларнинг корхоналар ва муассасалар ишига таъсирини ҳар томонлама кучайтириш талабини ўртага қўйди. Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Комитетининг иккинчи пленумида ана шу талабни қандай қилиб яхшироқ бажариш тўғрисида гаплашиб олинди.

Пленумда партия қурилишининг актуал масалалари тўғрисида кенг фикрлашиб олинди. Сўзга чиққан ўртоқлар партия XXIV съезди томонидан қабул қилинган КПСС Уставининг янги қоидаларини, хусусан маъмуриятнинг фаолияти устидан назорат ҳуқуқига эга бўлган партия ташкилотлари доирасини кенгайтириш тўғрисидаги қоидани пухта ўйлаб ишга ижодий ёндошган тақдирдагина муваффақиятли амалга ошириш мумкин. Бошланғич партия ташкилотларига берилган кенг ҳуқуқлардан амалда яхши, самарали фойдаланиш тўғрисида ҳамиша ғамхўрлик қилиш — партия ташкилотлари раҳбарларининг бурчидир.

Пленум қатнашчилари КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига кандидат, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Ш. Р. Рашидов докладини муҳокама қилиб, республика бошланғич партия ташкилотлари ишини атрофлича таҳлил этдилар, улар орттирган тажрибани умумлаштирдилар. Сўзга чиққан нотиқлар КПСС XXIV съезди қарорларини қизғин маъқуллаб, бу қарорлар партия ташкилотларига ижодий ишлаш, коммунистлар ташаббусини, уларнинг хўжалик ва маданий қурилиш соҳасида партия белгилаб берган планларни муваффақиятли бажариш учун олиб борилаётган курашдаги активлигини ривожлантириш учун катта имкониятлар очиб берганлигини таъкидладилар.

Пленум иштирокчилари ўз нутқларида айрим ташкилотлар ишида ҳали ҳам давом этиб келаётган камчиликларни кўрсатиб бердилар, бу камчиликларни тезроқ тугатиш юзасидан амалий таклифлар киритдилар.

Музокараларни Тошкент область партия комитетининг биринчи секретари **М. М. Мусахонов** бошлаб берди. Партиямиз билан мамлакатимизнинг бутун ҳаёти, деди у, ҳозир КПСС XXIV съезди қарорларини бажариш учун кураш белгиси остида ўтмоқда. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг съезддан кейинги биринчи пленуми партия ташкилотлари ишини янада яхшилаш масаласига бағишланганлиги айниқса қувончлидир.

Кейинги йилларда Тошкент областидаги бошланғич партия ташкилотлари анча мустаҳкамланди, уларнинг иш формалари ва методлари хилма-хил бўлиб қолди. Партиямиз Марказий Комитетининг ташкилий-партиявий ишлар бўлими олиб бораётган жуда катта иш, КПСС Марказий Комитети билан Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети уларнинг фаолиятига кун сайин эътибор бериб келаётганлиги бунга ёрдам берди.

Партия ташкилотлари ишининг муваффақияти кўп жиҳатдан кадрларни танлаш ва жой-жойига қўйишга, уларни ғоявий жиҳатдан ўстиришга боғлиқ бўлади. Ҳозир партия ташкилотлари секретарларининг 90 процентдан ортиғи олий, тўлиқсиз олий ва ўрта маълумотли кишилардир. Саноат, транспорт, қурилиш корхоналаридаги, колхоз ва совхозлардаги кўпгина партия ташкилотларининг секретарлари қилиб махсус билимга ва етарли тажрибага эга бўлган коммунистлар сайланди. Партия ташкилотлари секретарларининг 28 процентдан кўпроғи хотин-қизлардир. Область партия ташкилотлари секретарларининг семинарлари мунтазам равишда ўтказилиб турилади, партия ва совет ходимларининг малакасини оширувчи областлараро курслар очилган. Шу курсларда колхозларнинг партия ташкилотлари секретарларини ҳам ўқитиш тўғрисида ўйлаб кўриш пайти келди.

Техникани тараққий эттириш, меҳнат унумдорлигини ўстириш, ишлаб чиқариш самарадорлигини ошириш, бошланғич партия ташкилотлари фаолиятидаги асосий вазифадир. Бекобод цемент комбинатининг коммунистлари ўз ишларини худди шу тарзда ташкил этмоқдалар. Коммунистлар ташаббуси билан янги техника ва технологияни жорий этишнинг перспектив плани тузилди. Шу план партия йиғилишида муҳокама қилинганлиги туфайли кўпгина қимматли тадбирлар ишлаб чиқилди. Тошкент авиация заводи, Ўзбекистон қийин эрийдиган ва ўтга чидамли металлар заводи, Олмалиқ кон-металлургия комбинати, Ўзбекистон металлургия заводи, Ўрта Чирчиқ районидаги Охунбобоев номли, Калинин районидаги «Ўзбекистон 40 йиллиги» колхозлари ва бошқа коллективлардаги партия ташкилотлари техника тараққиёти учун кураш соҳасида яхшигина тажриба тўпладилар. Илғор партия ташкилотларининг тажрибаси ҳамма ташкилотларнинг мулкига айлантирилиши лозим.

Қорақалпоғистон область партия комитетининг биринчи секретари **Қ. Камолов** сўз олади. У айтадики, Қорақалпоғистон область партия ташкилоти бошланғич ташкилотларни мустаҳкамлаш, уларнинг жанговарлик қобилиятини ошириш соҳасида бирмунча иш қилди. Коммунистлар ишлаб чиқаришнинг ҳал қилувчи участкаларига анча тўғри жойлаштирилганлиги, XXIII съезддан кейин партия сафлари ўсганлиги натижасида 250 та янги бошланғич ва 278 та цех партия ташкилоти тузилди, партия группалари эса икки баравардан зиёд кўпайди.

Коммунистларнинг йиғилишларини тайёрлаш ва ўтказиш савияси оширилди. Йиғилишлар муҳокамасига ижтимоий ишлаб чиқариш самарадорлиги, коммунистларнинг авангардлик роли, коллективларни социал-маданий ривожлантириш сингари муҳим масалалар қўйилмоқда. Коммунистлар ўзларининг Уставда белгиланган вазифаларини қандай бажараётганликлари тўғрисидаги ҳисоботларини тинглаш ҳамма жойда одат тусига кирмоқда.

Шу билан бирга айрим партия ташкилотлари экономика, ижтимоий ишлаб чиқариш самарадорлигини ошириш масалалари билан юзаки шуғулланмоқдалар, ички резервлар ва имкониятларни қидириб топишда сусткашлик қилмоқдалар. Баъзан улар партия ва давлат интизомини бузиш, планларни бажармаслик, хўжасизлик ва исрофгарчилик фактларига муросасозлик билан қарамоқдалар. Цех партия ташкилотлари ва партия группаларига, маъмурият фаолиятини контроль қилувчи комиссиялар ишига етарли эътибор берилмаётир.

Область партия комитети ўз шаънига қилинган танқиддан зарур хулосалар чиқариб олади, КПСС XXIV съезди ва Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг ушбу пленуми талаблари асосида бошланғич ташкилотлар ишини яхшилашни таъминлайди.

Андижон область партия комитетининг биринчи секретари **Б. Р. Раҳимов** кейинги беш йил ичида областдаги бошланғич партия ташкилотлари 25 процент кўпайганлигини айтди.

Кўпгина партия ташкилотлари ўзларининг куч-ғайратларини ижтимоий ишлаб чиқариш самарадорлигини оширишга, фан-техника тараққиётини жадаллаштириш ва шу асосда, ҳамма иқтисодий кўрсаткичларни яхшилашга қаратмоқдалар. Андижондаги «Электроаппарат» заводи партия ташкилотининг иши ибратлидир. Илгари орқада қолиб келган участкаларга тажрибали коммунист мутахассислар юборилди, заводда мастернинг роли оширилди. Партия ташкилотининг актив фаолияти туфайли корхона беш йил мобайнида маҳсулот реализация қилиш ҳажмини анча кўпайтирди, кўпроқ фойда оладиган бўлиб қолди. Пахтаобод районидаги «Андижон» колхозининг бошланғич партия ташкилоти рентабелликни оширишга ва колхоз экономикасини мустаҳкамлашга баракали таъсир ўтказмоқда. Беш йил мобайнида хўжаликда меҳнат унумдорлиги 2,3 баравар кўпайди, ҳар бир колхозчи ҳисобига пахта етиштириш 3 тоннадан 5 тоннага етди.

Қўриқдаги Бўз райони хўжаликларининг бошланғич партия ташкилотлари ишида кўпгина ибратли тажрибалар бор. Шу район меҳнатчилари коммунистлар ташаббусига биноан ўзларининг беш йиллик планларини тўрт йилда бажаришга қарор бердилар.

Ҳозир Андижон областида маъмуриятнинг хўжалик фаолиятини контроль қилиш ҳуқуқидан фойдаланувчи партия ташкилотлари салкам икки баравар кўпайди. Лекин айрим бошланғич ташкилотлар ўзларига бериб қўйилган катта ҳуқуқлардан дадил фойдаланмаётганликларини яқинда ўтказилган текшириш кўрсатди. Область партия комитети яқин вақтларда ана шу партия ташкилотларининг секретарлари билан семинар ўтказиб, уларга амалий ёрдам беришни белгилаб қўйди. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети ташкилий-партиявий ишлар бўлимининг бошланғич ташкилотлар секретарлари учун ишлаб чиқариш тармоқлари бўйича алоҳида-алоҳида семинарлар ўтказиш ташаббусини маъқулласа арзийди. Секретарларни ўқитишнинг бундай формаси яхши самара беради. Партиявий иш масалаларига оид адабиётни кўпроқ чиқариш тўғрисида ўйлаб кўриш керак.

Республика пойтахтининг партия ташкилотлари, деди Тошкент шаҳар партия комитетининг иккинчи секретари **В. В. Окунский,** КПСС XXIV съезди қарорлари туфайли юзага келган омманинг меҳнат жўшқинлиги ва сиёсий активлигига моҳирона бошчилик қилишни, бу активликни коммунистик қурилиш планларини муваффақиятли бажаришга сафарбар қилишни энг муҳим вазифа деб биладилар. Мусобақадошларнинг биринчи сафларида коммунистлар бормоқдалар, улар илҳомбахш меҳнатнинг ажойиб намуналарини кўрсатмоқдалар.

Шаҳар, район партия комитетлари, бошланғич партия ташкилотлари илғор коллективлар тажрибасини ҳамма меҳнатчиларнинг мулкига айлантиришга қунт билан ҳаракат қилмоқдалар. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети бошланғич партия ташкилотлари ишини яхшилаш тўғрисида доимий ғамхўрлик қилиш намунасини кўрсатмоқда. Бошланғич партия ташкилотлари фаолиятига алоқадор ҳамма масалалар Марказий Комитет бюроси мажлисларида ва пленумларида мунтазам равишда муҳокама қилинмоқда.

Бугун тўла асос билан шуни айта оламизки, партия ташкилотларимизнинг иши янада сермазмун, аниқ бир мақсадни кўзлайдиган бўлиб қолди. Жуда кўп ташкилотларда ички партиявий иш ҳам сезиларли даражада яхшиланди. Партия аъзоларининг Уставдаги ўз бурчларини қандай бажараётганликлари тўғрисидаги ҳисоботлари тез-тез тинглаб турилибди. Партия йиғилишларини тайёрлаш ва ўтказиш савияси оширилди. «Ташсельмаш», В. П. Чкалов номли авиация заводи, «Ташкенткабель» ва Ўзбекистон трактор йиғув заводлари, ўсимлик моддалар химияси илмий-тадқиқот институти, устки трикотаж фабрикаси ва бошқа кўпгина корхона ва муассасаларнинг бошланғич партия ташкилотлари катта иш тажрибаси орттирдилар.

Лекин шундай бўлса ҳам, айрим бошланғич партия ташкилотларининг иш савияси ва мазмуни ҳали КПСС XXIV съезди талабларига жавоб бермайди. Ана шу ташкилотларда камчиликларга муросасозлик билан қаралмоқда, кадрларга юксак талабчанлик қилинмаётир, партия билан ҳукумат қарорларининг ва ўзлари қабул қилган қарорларнинг қандай бажарилаётганлиги дуруст текширилмайди.

Шаҳар партия комитети бундан буён ҳам бошланғич партия ташкилотлари фаолиятининг услуби ва методларини ҳар томонлама яхшилаш мақсадида съезднинг КПСС Уставига киритган ўзгартишларидан фойдаланиш ниятидадир.

(Давоми учинчи бетда).

БОШЛАНҒИЧ ТАШКИЛОТЛАР — ПАРТИЯНИНГ АСОСИ

(Боши иккинчи бетда)

Самарқанд область партия комитетининг биринчи секретари **С. Н. Усмонов** партиявий иш тажрибасини мунтазам равишда умумлаштириш, кадрларни ўқитиш муҳимлигига эътиборни жалб қилади. Самарқанд область партия комитети ҳузурида тузилган ташкилий-партиявий иш кабинети бу соҳада муайян иш қилмоқда.

Ташкилий-партиявий иш билан жамоатчилик асосларида шуғулланувчи методика кенгаши тажрибаларни ўрганиб, умумлаштириб турибди. Бу кенгаш тузилгандан бери ўтган тўрт йил мобайнида партия қурилишининг кўпгина муҳим масалаларини қараб чиқди. Партия ташкилотларидан ибрат олган касаба союз, комсомол ва бошқа жамоат ташкилотлари ҳам ана шундай иш олиб бормоқдалар.

Ўрток Усмонов колхозлардаги партия ташкилотларининг хўжалик фаолиятини контроль қилиш ҳуқуқини амалга ошириш практикаси тўғрисида гапириб кейинги вақтларда колхозлардаги коммунистлар ўз йиғилишларида хўжалик раҳбарларининг ҳисоботларини тез-тез тинглаётганликларини, кадрларни жойлаштиришга алоқадор масалаларни муҳокама қилаётганликларини гапириб берди. Ана шуларнинг ҳаммаси бошланғич партия ташкилотларининг обрўйини ва ролини оширади, хўжаликдаги ишларнинг аҳволи учун коммунистларнинг масъулиятини кучайтиради.

Партия матбуоти, жумладан, республика газеталари бошланғич партия ташкилотлари турмушини кенгроқ ёритишлари керак, деб таъкидлайди нотиқ.

Сирдарё область партия комитетининг иккинчи секретари **И. И. Обидин** область партия комитети партия комитетларининг аниқ мақсадни кўзлаб пухта ишлайдиган бўлишларига доимо ҳаракат қилмоқда, дейди. Хозир колхозлар, совхозлар, корхона ва қурилишларнинг партия ташкилотлари ўз ишларини перспектив планлар асосида олиб бормоқдалар. Кадрларни танлаш, жой-жойига қўйиш ва тарбиялаш иши яхшиланмоқда, партия ходимларининг ишчанлиги оширилмоқда.

Областда партия ташкилотлари секретарларини қайта тайёрлашнинг мунтазам системаси ташкил этилди ва амалга оширилмоқда. Бултур область халқ хўжалигининг турли тармоқларидаги партия ташкилотларининг юзлаб секретарлари икки кунлик семинарларда ўз тажрибаларини ўртоқлашдилар. Бундай семинарлар ижобий натижалар бермоқда.

Олий партия мактаби ҳузуридаги областлараро курсларда ҳам совхозлар, колхозлар, саноат корхоналари ва қурилишлар партия ташкилотлари секретарларини олдиндан ишлаб чиқилган система асосида доимо ўқитишни кўзда тутиш шунингдек, ҳар қайси тармоқдаги бошланғич ташкилотлар секретарларининг республика семинарларини мунтазам равишда ўтказиб туриш зарур.

Партия комитетларининг бюро мажлислари ва пленумларида партия конференцияларининг қарорлари, коммунистларнинг пленумларда ва партия активи йиғилишларида айтган танқидий мулоҳазалари ва таклифлари қандай бажарилаётганлиги тўғрисидаги ҳисоботлар мунтазам равишда муҳокама қилинмоқда. Партия йиғилишларини ўтказиш, шу йиғилишларда коммунистларнинг катнашиши устидан контроль ўрнатилган. Эндиликда партия йиғилишини ўз вақтида ўтказмаслик — камдан-кам учрайдиган ҳодиса бўлиб қолди. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг қарорига биноан, йиғилишларни ўтказиш тўғрисида ҳар ойда ҳисобот бериб туриш жорий этилганлиги бунга кўп жиҳатдан ёрдам берди.

Бутун республикада бўлгани каби бизнинг областимизда ҳам бошланғич ташкилотлар структурасини такомиллаштириш соҳасида катта иш қилинди. КПССнинг XXIII ва XXIV съездлари ўртасидаги даврда бошланғич партия ташкилотлари кўпайди, область партия комитети ишлаб чиқаришдаги коммунистларни тўғри жойлаштиришга ва шу тариқа хал қилувчи ҳар бир участкада — бригада, ферма, цехда партия аъзолари бўлишига ҳаракат қилмоқда.

Ишнинг муваффақияти, —дейди Бухоро область партия комитетининг биринчи секретари **Қ. Муртазоев**, — кўп жиҳатдан партия ташкилоти секретарининг ташаббускорлиги, принципиаллиги, сиёсий савиясига боғлиқ бўлади. Область, шаҳар ва район партия комитетлари шуни назарда тутиб, кадрларни танлашга ва уларни ўқитишга эътибор бермоқда. Бухоро ремонт-механика заводи партия ташкилотининг раҳбари, касбига кўра механик бўлган ўрток Иванов бошқа кўп секретарлар учун намуна бўла олади. Шу бошланғич ташкилотдаги 73 коммунистдан 67 киши бевосита ишлаб чиқаришда шуғулланади. Партия ташкилоти корхона олдида турган вазифаларга асосланиб ишлаб чиқилган перспектив планга мувофиқ иш олиб боради. «Коммунист — партиянинг сиёсий жангчиси» деган масала муҳокама қилинган партия йиғилиши мароқли, жўшқин ўтди. Масалани тайёрлашда корхона коммунистларининг жуда кўпчилиги қатнашди.

Шаҳар, район комитетлари ва партия комитетлари, бошланғич партия ташкилотлари составига ишчилар ва колхозчилардан кўп киши кирганлиги область партия ташкилоти ишига ижобий таъсир ўтказади. Ишчилар ва колхозчиларни партия раҳбарлигига кўтариб қўйиш партия ташкилотининг обрўйини оширади, унинг ишчилар коллективи билан алоқасини мустаҳкамлайди.

Партия ташкилотлари Уставда белгиланган талабларнинг бажарилишини доимо кузатиб боришлари керак. Меҳнат ва давлат интизомини бузаётган, ўзининг ғоявий-назарий савиясини оширмаётган, ножўя хатти-ҳаракатлар қилаётган коммунистлардан қаттиқ жавоб талаб қилиш лозим. Камчиликларга ва салбий ҳодисаларга муросасозлик билан қараётган, уларни хаспўшлаш билан шуғулланаётган кишилардан ҳам жавоб беришни талаб қилиш керак.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети республика министрликлари билан идоралари ва улардаги партия ташкилотлари фаолиятини янада яхшилашга қаратилган бир қанча қарорлар қабул қилди. Лекин, афсуски, министрликлар ва идораларнинг, илмий-тадқиқот ва лойиҳа институтларининг айрим партия ташкилотлари ўз ишларини ана шу талаблар асосида ҳали ҳам қайта қуриб олганлари йўқ, лозим даражада контролни амалга ошираётганлари йўқ. Бир мисол келтираман. 1969 йил июль ойида Бухоро областида «Малик» бедачилик совхози ташкил этиш тўғрисида қарор қабул қилинган эди. «Узгипросельстрой» ва «Узгипрозем» институтларига шу совхозни қуриш лойиҳаларини тайёрлаш топширилган эди. Орадан икки йил ўтган бўлса ҳам ҳали лойиҳалардан дарак йўқ. Ана шу институтларнинг партия ташкилотлари корхоналар, уй-жой бинолари ва маданий-маиший муассасаларни ўз вақтида ва сифатли лойиҳалаш учун мутахассисларнинг масъулиятини оширишлари керак.

Андижон машинасозлик заводининг доводчиси, механика цехи партия ташкилотининг секретари **В. И. Тимохинга** сўз берилади.

Корхонамиз коммунистлари, деди у, ушбу пленумда сўзга чиқиб, коллективнинг ҳаёти, меҳнатдаги муваффақиятларини гапириб беришни менга топширдилар. Завод партия ташкилоти ҳисобида 400 дан ортиқ коммунист бор. Цех ва бўлимларда 19 та партия ташкилоти ишлаб турибди. Партия комитети уларга раҳбарлик қилмоқда.

Заводда КПСС XXIV съезди қарорларини ўрганиш юзасидан катта иш олиб борилмоқда. Шу масалага бағишланиб умумзавод партия йиғилиши ўтказилди. Коммунистлар съезд қарорлари ва материалларини ҳар бир ишчи ва хизматчи онгига сингдиришга ҳаракат қилмоқдалар. Бу тарихий ҳужжатлар партия маорифи ва комсомол сиёсий маорифи системасида ўрганилмоқда.

Янги беш йилликда завод коллективи ишлаб чиқариш ҳажмини анча кўпайтириши керак. Қўйилган вазифани муваффақиятли бажармоқ учун ўнлаб мураккаб хўжалик тадбирларини амалга ошириш лозим бўлади. Шу сабабли партия ташкилоти ҳар бир коммунистнинг ишлаб чиқаришда авангардлик ролини ўйнаш билан бирга сиёсий ишда актив қатнашишига, ўз меҳнати билан партиясизлар учун намуна бўлиб хизмат қилишига интилмоқда.

Партия комитети ёш коммунистлар орасида тарбиявий иш олиб боришга алоҳида эътибор бермоқда. Ёш коммунистлар учун ташкил этилган махсус мактабларда улар партия Устави ва Программасини, раҳбар партия органларининг қарорларини чуқур ўрганмоқдалар.

Завод партия комитети цех партия ташкилотлари билан партия группаларининг роли ва жанговарлигини оширишга ҳаракат қилмоқда. Корхонамизда ўтказилган коммунистларнинг йиғилишида меҳнат унумдорлигини ошириш ва маҳсулот сифатини яхшилаш, меҳнат ва партия интизомини мустаҳкамлаш чоралари белгилаб чиқилди.

Завод коллективи 1971 йилда маҳсулот реализация қилиш плани ва тўққизинчи беш йиллик планини муддатидан олдин бажариш юзасидан социалистик мажбурият қабул қилди. Партия ташкилоти шу мажбуриятнинг шараф билан бажарилиши учун лозим бўлган ҳамма ишларни қилмоқда.

Фарғона область партия комитетининг биринчи секретари **Ф. Ш. Шамсиддинов** айтдики, область, шаҳар, район партия комитетлари бошланғич партия ташкилотларига раҳбарликни ҳар томонлама такомиллаштирмоқдалар. Кейинги бир ярим йилнинг ўзида партия комитетларининг бюро мажлислари ва пленумларида бошланғич ташкилотларнинг турли масалалардаги фаолияти тўғрисида 230 та ҳисобот муҳокама қилинди. Бошланғич партия ташкилотлари секретарларини танлашга, уларнинг партия ҳаёти ленинча нормаларини ва иш методларини ўрганишига катта эътибор берилмоқда. Ҳозир партия ташкилотлари секретарларининг 95 проценти олий, тўлиқсиз олий ва ўрта маълумотли кишилардир, уларнинг орасидаги хотин-қизлар 34 процентга боради. Бошланғич партия ташкилотлари раҳбар органлари составига 1416 илғор ишчи ва колхозчи сайланди.

Энди партия ташкилотлари асосий эътиборни партия сиёсатининг туб масалаларига қаратмоқдалар, экономика билан чуқурроқ шуғулланмоқдалар, ишлаб чиқариш масалаларини, ишлаб чиқариш самарадорлигини ошириш, меҳнатни илмий ташкил қилиш, ишлаб чиқариш маданиятини ошириш масалаларини тез-тез муҳокама қилмоқдалар, ички резервларни дадил қидириб топмоқдалар.

Область партия ташкилоти КПСС XXIV съезди қарорларига амал қилиб, қишлоқ хўжалигидаги катта-катта камчиликларни тугатиш юзасидан конкрет тадбирларни белгилади. Колхоз ва совхозлар партия ташкилотлари раҳбарлигида ғўза вилтига қарши кураш юзасидан катта иш олиб бормоқдалар. Илмий асосланган пахта-беда алмашлаб экиши кунт билан жорий этилмоқда. Мустаҳкам озуқа базасини вужудга келтириш, жамоат чорвачилигини ривожлантириш учун кўп иш қилинмоқда.

Область партия комитетининг бюроси Фарғона нефтни қайта ишлаш заводи партия ташкилотининг ўз оталиғидаги Олтиариқ район «Ленинобод» колхозига ёрдам бериш юзасидан беш йиллик перспектив планини ишлаб чиқиб кўрсатган ташаббусини маъқуллади. Ҳозир ҳар бир йирик саноат корхонасида ана шундай планлар тузилди.

Тошкент шаҳар Фрунзе район партия комитетининг биринчи секретари **Т. И. Акимова** ўз нутқида партия ташкилоти мамлакатдаги илғор корхоналарнинг беш йиллик биринчи йили топшириқларини муддатидан олдин бажариш соҳасидаги ташаббусини қандай оммалаштираётганлиги тўғрисида гапириб берди.

Коммунистлар беш йилликнинг шахсий ҳисобларини очдилар, беш йилликни 3,5 йилда бажариш ва меҳнат унумдорлигини икки баравар ошириш мажбуриятини олган кўп станокчи тўқимачилар **Л. Казанцева** билан **Е. Князьковanинг** издошлари ҳамма жойда кўпайиб бормоқда.

Тикувчилик фабрикасининг партия ташкилоти ишлаб чиқариш самарадорлигини ошириш, маҳсулот сифатини яхшилаш, харидорларнинг талабини ҳисобга олиб, маҳсулот турларини янгилаб туриш учун бошланган ижодий юришга бошчилик қилмоқда. Абразив маҳсулотлар комбинати ва пардозлаш трестининг партия ташкилотлари ишлаб чиқариш масалалари билан чуқур шуғулланмоқдалар.

Районда партия активларига партия иши назарияси ва практикасини ўргатишнинг мунтазам системаси қарор топди. Бу эса, партия ҳамма бўғинларининг жанговарлик қобилиятига, уларнинг меҳнаткашлар коллективларидаги фаолиятини активлаштиришга самарали таъсир ўтказмоқда. Ҳафтанинг бир куни партия ўқиши учун ажратиб қўйилган. Партия ташкилотида бошланғич партия ташкилотлари секретарларининг иш тажрибасини айирбошлаш юзасидан тармоқлар бўйича семинарлар ўтказиб туриш одат тусига кириб қолди.

Бошланғич партия ташкилоти жанговарлик қобилиятининг ошиши кўп жиҳатдан цех партия ташкилотлари билан партия группаларининг активлигига боғлиқ. Қуйи бўғинлар яхши ишлаётган жойларда кўнгилдагидек муваффақиятга эришилмоқда. Район партия ташкилотида 280 та цех партия ташкилоти ва 518 та партия группаси бор. Район комитети энг яхши ташкилотларнинг тажрибасини оммалаштиришнинг турли формаларидан фойдаланмоқда.

Райондаги яна юзта бошланғич ташкилот маъмурият фаолиятини контроль қилиш ҳуқуқини олди. Биз шу ташкилотларнинг секретарлари билан махсус семинар ўтказишга тайёргарлик кўрмоқдамиз. КПСС Уставига киритилган ўзгартишлар министрликлар билан идоралардаги партия ташкилотларининг ролини ҳам оширишига, уларнинг аппаратидаги ишни яхшилашига ишончимиз комил.

Район партия комитети бошланғич партия ташкилотлари жанговарлик қобилиятини янада оширишни, партия раҳбарлигининг ленинча нормалари ва принципларини мустаҳкамлашни, ишлаб чиқариш самарадорлигини оширишда партия ташкилотининг таъсирини кучайтиришни ўз вазифаси деб билади.

Ўрток Акимова ва сўзга чиққан бошқа ўртоқлар партия XXIV съездида КПСС Марказий Комитети номидан қилинган ҳисобот докладида социалистик демократияни ривожлантиришда, совет кишисини коммунистик руҳда тарбиялашда меҳнаткашлар коллективларининг ролини ошириш тўғрисида берилган йўл-йўриқ ғоят муҳим эканлигини таъкидлаб ўтдилар. Коллективнинг ўзаги бўлган бошланғич партия ташкилотлари коллективни ҳамиша жипслаштиришлари, ҳар бир кишини коллектив олдида жавобгарлик руҳида ва бутун коллективни ҳар бир ходим учун жавобгарлик руҳида тарбиялашлари керак.

Шу муносабат билан пленум иштирокчилари хўжалик, ташкилий ва ғоявий-тарбиявий ишларни бир-бири билан чамбарчас боғлаб олиб бориш кераклиги ҳақида гапирдилар.

Хоразм область партия комитетининг биринчи секретари **М. Худойберганов** минбарга чиқади.

Бошланғич партия ташкилотлари ҳаётида, — деди у, — коллектив раҳбарлик органи, коммунистларни тарбиялаш мактаби бўлган партия йиғилишларининг аҳамияти кучайди. КПСС Марказий Комитетининг Ярославль шаҳар партия ташкилотида партия йиғилишларини ўтказиш практикаси тўғрисидаги қарори бутун партиявий иш савиясини оширишда катта роль ўйнади.

Область, шаҳар ва район партия комитетлари бошланғич партия ташкилотларига раҳбарлик қилишда уларнинг жанговарлик қобилиятини ҳар томонлама оширишга интилмоқдалар. Партиявий иш тажрибасини кенг оммалаштириш чоралари кўрилмоқда. Партия ташкилотлари секретарларини ўқитиш савияси анча ошди. Кўпгина партия комитетлари ҳузурида улар учун бир йиллик мактаблар очилди, халқ хўжалиги тармоқлари бўйича улар билан семинар-кенгашлар мунтазам равишда ўтказиб турилибди.

Ҳозирги замон шароитида ўқитишнинг семинар формаси билан бирга бошланғич партия ташкилотлари секретарларини планли равишда ва анча чуқур қайта тайёрлашни ташкил этиш зарурати етилди. Доимий ишлайдиган республика курслари ташкил этилса, соз бўлур эди. Бундан ташқари, айниқса ўзбек тилида партия қурилиши масалаларига оид адабиётни кўпроқ чиқариш керак. Биз кадрларни танлаш ва жой-жойига қўйиш учун бошланғич партия ташкилотлари масъулиятини янада ошириш зарурлиги тўғрисида пленумда айтилган фикрларни қувватлаймиз. Масалан, бизнинг областимизда ўрта бўғин раҳбарларини колхозлар, совхозлар ва йирик хўжалик ташкилотларининг партия комитетлари мажлисларида тасдиқлаш одат тусига киритилди.

Ҳозирги вақтда бошланғич партия ташкилотларининг ташкилотчилик, сиёсий ва ғоявий тарбиявий иши коммунистларнинг, барча меҳнаткашларнинг партиямиз XXIV съезди қарорларини амалга оширишда актив иштирок этишини таъминлашга қаратилган.

Наманган область партия комитетининг биринчи секретари **А. А. Хўжаев** бир қатор мисоллар келтириб, областдаги бошланғич партия ташкилотлари меҳнаткашларнинг куч-ғайратларини партия сиёсатини, унинг қарорларини амалга оширишга сафарбар қилаётганликларини кўрсатиб берди.

Партия йиғилишларида илмий асосланган пахта-беда алмашлаб экиш системасини жорий этишга доир масалалар муҳокама қилинганлиги катта аҳамиятга эга бўлди. Ҳозирги вақтда областда 500 тадан ортиқ алмашлаб экилаётган массив бор. Бу эса, пахтадан мунтасил мўл ҳосил олиш ва чорвачиликнинг озуқа базасини ривожлантириш учун реал имконият яратиб беради. Алмашлаб экиш жорий этилаётган бир пайтнинг ўзида пахтачилик бригадалари йириклаштирилганлиги анча бақувват цех партия ташкилотлари тузиш имконини берди.

Бошланғич партия ташкилотлари бошқа бир масалани — чорвачиликда меҳнатни ташкил этишнинг янги, янада мукаммал системасига ўтиш масаласини ҳал этишга актив таъсир ўтказдилар. Бу иш кенг қулоч ёзган Учқўрғон районидаги Ленин номли совхоз фермаларида бошланғич ташкилот ҳуқуқига эга бўлган йирик цех партия ташкилотлари ва улар ичида партия группалари тузилмоқда, комсомол ва касаба союз ташкилотлари мустаҳкамланмоқда.

Яқинда область партия комитетининг бюроси бошланғич ташкилотларга ва партия группаларига раҳбарлик қилиш тўғрисида Уйчи район партия комитетининг ҳисоботини тинглади. Область комитети шаҳар ва район партия комитетларининг эътиборини бошланғич ташкилотларга раҳбарликни яхшилаш, коммунистларни кучларини пухта ўйлаб жойлаштириш ва шу тариқа уларнинг омманинг актив ташкилотчилари ва тарбиячилари бўлишларига эришиш зарурлигига қаратди.

Ҳозирги шароитда комсомол нинг роли тўхтовсиз ўсиб бормоқда, деди Ўзбекистон комсомоли Марказий Комитетининг биринчи секретари **Э. Ғафуржонов**. КПСС XXIV съезди Ленин комсомолининг фаолиятига юксак баҳо берганлиги, партия ёшларга оталарча меҳрибонлик қилаётганлиги, ВЛКСМни ташкилий ва сиёсий жиҳатдан мустаҳкамлаш, унинг обрўэътиборини ошириш тўғрисида ғамхўрлик қилаётганлиги бизнинг зиммамизга ёшларни коммунистик руҳда тарбиялаш форма ва методларини бундан буён ҳам такомиллаштириш вазифасини юклайди.

Комсомол учун ёшларни партия қарорларини амалга оширишга сафарбар қилишдан кўра ҳам фахрлироқ ва масъулиятлироқ вазифа йўқ. Корхона ва қурилишларда, колхоз ва совхозларда — ҳамма жойда коммунистлар билан комсомоллар ёнма-ён ишлаб, тўққизинчи беш йиллик режаларини муддатидан олдин бажариш учун социалистик мусобақани авж олдирмоқдалар.

Ёш ишлаб чиқариш илғорларининг, комсомол коллективларининг ватанпарварлик ташаббусларини партия комитетлари доимо қўллаб-қувватламоқдалар. Бу эса ёшларга янги-янги куч бахш этади, комсомол ташкилотларининг обрўйини оширади ва комсомолларнинг ўз ишлари учун партия олдидаги масъулиятини кучайтиради.

Комсомол ўзининг ҳамма муваффақиятларига партия раҳбарлиги туфайли эришди.

Ҳозир республика комсомоли сафларида бир миллиондан ортиқ йигит-қиз бор. Комсомол ташкилотларидаги партиялилар ядроси салкам икки ярим баравар кўпайди, ёшлар билан ишловчи ёш коммунистларнинг роли ошди. Бошланғич комсомол ташкилотлари секретарларининг 40 процентга яқини коммунистлардир. Комсомол ташкилотлари секретарларининг кўпчилиги партия комитетлари ва бюролари составига сайланган.

Ҳамма жамоат ташкилотлари орасида фақат комсомолга ВЛКСМ аъзоларини Коммунистик партияга тавсия қилиш ҳуқуқи берилган. Бу эса ўз вакилларини партияга тавсия қилган бошланғич комсомол ташкилотлари зиммасига катта масъулият юклайди.

Маълумки, партия XXIV съездида партияга қабул қилинган ВЛКСМ аъзолари комсомол билан доимо алоқада бўлиб туришлари, унинг сафларида актив ишлашни давом эттиришлари керак деб таъкидлаб ўтилган эди. Комсомол комитетлари ҳамиша ёш коммунистларга суяниб ишлайдилар. Ёш коммунистларнинг Ленин партияси сиёсий жангчиси бурчини адо этишда намуна бўлишлари жуда муҳимдир.

Республика комсомол комитети партия комитетларининг актив ёрдамида комсомол кадрларига партиявий раҳбарлик услубини ўргатиш системасини вужудга келтирдилар. Олий партия мактаби базасидаги республика комсомол мактаби муваффақиятли ишлаб турибди. Комсомол ходимлари Москва ва Тошкентдаги турли курсларда, шунингдек, партия комитетлари ҳузурида тузилган областлараро ва республикалараро курсларда назарий ва амалий тайёргарликдан ўтмоқдалар.

Пленум қатнашчилари самимий кутиб олган КПСС Марказий Комитетининг секретари ўрток **И. В. Капитонов** пленумда нутқ сўзлади.

Пленумда КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига кандидат, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари ўрток **Ш. Р. Рашидов** якунловчи нутқ сўзлади.

Муҳокама этилган масала юзасидан пленум тегишли қарор қабул қилди. (ЎзТАГ).

МУТАХАССИСЛАР МАСЛАҲАТИ

ҲОСИЛ ТАҚДИРИ — ДЕҲҚОН ҚЎЛИДА

КПСС XXIV съезди қарорларидан руҳланган республикамиз пахтакорлари бу йилги мўл ҳосилга пухта замин ҳозирладилар: чигит асосий майдонларда соғлом ундириб олинди, ғўзанинг биринчи комплекс парвариши уюшқоқлик билан ўтказилди, экин нормал ривожланмоқда. Эндиги вазифа — ҳар бир туп ғўзани июнь ойида яхши парвариш қилиб, эришилган дастлабки муваффақиятни мустаҳкамлаш ва ёш ниҳолларнинг тез ўсиши ҳамда нормал ривожланиши учун барча зарур шароитларни вужудга келтиришдан иборат. Шундай қилинганда асосий майдонлардаги ғўза республиканинг жанубидаги районларда июнь ойининг ўрталарида, бошқа районларда эса июнь ойининг охирида ва июль ойининг бошида гуллайди.

Бунга эришиш учун яганалашни барча майдонда яқин икки-уч кун ичида тугаллаш даркор. Чунки, уялардаги ортиқча ўсимлик туплари экинга берилган сув, озуқанинг анчагина қисмини ўзлаштиради, ғўзанинг ҳаводан баҳраманд бўлишини ёмонлаштиради. Натижада ғўза туплари бўйига зўр бериб, бўғин оралиқлари узаяди, ривожланиш эса кейинга чўзилади. Деҳқонлар ортиқча туп бегона ўтдан ёмон деб бежиз айтишмайди. Тажрибада шу нарса синаб кўрилганки, агар яганалаш кечиктириб юборилса, ҳосилдорлик гектар бошига 2-3 центнер ва бундан ҳам кўпроқ камайиб кетади.

ТУПРОҚДАГИ НАМНИ САҚЛАЙЛИК

Бу йил ғўза қатор ораларини ўз вақтида ишлашга алоҳида эътибор бериш керак. Шундай қилинганда ғўзанинг ривожланиш даврида тупроқдаги нам сақланиб қолади ва пахта далаларидаги бегона ўтларга қарши курашда яхшироқ натижага эришилади. Экинни суғоргандан кейин тупроқнинг юмшоқ ҳолда сақланишини таъминлаш мақсадида чигит оддий қаторлаб экилган майдонларда узунасига ва квадрат-уялаб ҳамда тўғри бурчак-уялаб экилган майдонларда ҳам узунасига, ҳам кўндалангига культивация ўтказиш лозим. Культивациядан кейин пайкаллардаги бегона ўтларни юлиб олиш ёки чопиқ қилиш йўли билан йўқотиш зарур.

Культивациянинг сони пахта майдонлари ғўзанинг бутун ривожланиш даврида бегона ўтлардан тоза ва тупроқ юмшоқ ҳолда туришини ҳисобга олиб белгиланади. Айниқса тупроқнинг устки қатлами қанча яхшироқ юмшатилса, ундаги нам шунча кўпроқ сақланади. Тупроқнинг юмшатилган устки қатлами намни сақловчи тўсиқ бўлиб, у намнинг буғланиб кўтарилиб кетишини анча камайтиради. Ғўзани суғоргандан сўнг тупроқ етилиши биланоқ дарҳол культивация ўтказиш зарур.

Намни сақлаш учун имкони борича кўпроқ пахта майдонини ўз вақтида культивация қилиш жуда муҳим аҳамиятга эга. Бегона ўтлар босган пахта майдонларини культивация қилганда культиваторнинг чеккадаги ишчи органлари бўлган пичоқларни 6-8 сантиметр чуқурликка ботадиган қилиб ўрнатиш лозим.

Ғўза тупларида икки-тўрттадан барг пайдо бўлган майдонларда узунасига культивация ўтказганда қатор орасининг юмшатиш кенглиги чигит қатор орасининг кенглиги 60 сантиметрли схема билан экилган жойларда камида 35 сантиметр ва 90 сантиметрли схема билан экилган жойларда эса камида 60—70 сантиметр бўлиши керак. Ғўзаси яхши ривожланган майдонларда юмшатиладиган кенгликни бир оз камайтириш мумкин.

Тупроқдаги намни сақлаб қолиш мақсадида уни қатлам-қатлам қилиб ишлаш ҳам муҳим аҳамиятга эга. Тупроқни қатлам-қатлам қилиб ишловчи культиваторларнинг ишчи органлари қуйидагича ўрнатилади: ғўза тупларидан 8—10 сантиметр узоқликдаги тупроқни юмшатувчи чеккадаги иккита ишчи органи 4—5 сантиметр, туплардан 16—18 сантиметр узоқликдаги тупроқни юмшатувчи ишчи органларининг иккинчи жуфти 4—6 сантиметр, учинчи жуфти 8—10 сантиметр, еттинчи ишчи органи эса узунасига культивация ўтказганда 12—14 сантиметр ва кўндалангига культивация ўтказганда 10—12 сантиметр чуқурликка ботадиган қилиб ўрнатилади. Ғўза қатор орасидаги тупроқни юмшатиш учун культивация ўтказганда ротацион ишчи органларидан фойдаланиш энг яхши натижа беради.

Тупроқдаги намни кўпроқ сақлаш учун суғориш эгатларини тўғри олиш керак. Агар эгатлар жуда чуқур ва кенг қилиб олинса тупроқдаги нам кўпроқ кўтарилиб кетиши мумкин. Аксинча, эгатлар ҳаддан ташқари тор ва саёз олинса суғоришнинг сифати пасаяди. Шу туфайли суғориш эгатларини участканинг рельефини ҳисобга олиб қирқиш ва бу ишни бевосита суғориш олдидан бажариш ҳамда эгатлар олиб бўлиниши биланоқ уларга сув қўйиш зарур.

Шуни унутмаслик керакки, суғоришдан кейин ғўза қатор ораларини ишлашни бир кун кечиктириш республиканинг марказидаги пахтачилик районларида бир гектар майдонда бир кеча-кундузда 40-50 куб метр, жанубий районларда эса 70—80 куб метр сувнинг йўқотилишига олиб келади. Шунинг учун ҳам суғоришдан кейин тупроқни дарҳол юмшатишга алоҳида эътибор бериш зарур.

Бу йилги шароитда пахта майдонларидаги тупроқни ҳам кетмон ва ҳам механик йўл билан ишлашни бир-бирига тўғри боғлаб олиб бориш ҳамда шу йўл билан тупроқнинг устки қатламидаги намнинг кўтарилиб кетишини кескин камайтиришга эришиш зарур.

ҲАР ЛИТР СУВ ҲИСОБДА БЎЛСИН

Ўзбекистонда бу йил ёзда сув камчил, ҳавонинг иссиқлик ҳарорати эса юқори бўлиши кутилмоқда. Айниқса Сурхондарё ва Қашқадарё ҳавзаларида сув жуда танқис бўлади. Шу туфайли мавжуд сув ресурсларидан тўғри ва тежаб-тергаб фойдаланиш зарур. Айни вақтда зовурлар, булоқлар, артезиан қудуқларидаги сувдан ғўзани суғориш учун максимал даражада фойдаланиш, сувнинг нобуд бўлиши ва тупроқнинг устки қатламидаги намнинг кўтарилиб кетишини камайтиришга қаратилган тадбирларни амалга ошириш жуда муҳим аҳамиятга эга. Сув танқислиги сезилмаган барча районларда ғўзани июнь ойида одатдаги тартибда суғориш лозим.

Ғўзани ўз вақтида ва ниҳоятда сифатли қилиб суғориш керак. Сизот сувлар чуқур жойлашган майдонлардаги ғўзани биринчи суғоришни яқин кунларда ва бошқа барча майдонлардаги ғўзани биринчи суғоришни эса 10—15 кун ичида тугаллаш лозим. Ғўзанинг ҳолати, сизот сувларнинг қандай чуқурликда жойлашганлиги ва тупроқдаги намнинг даражасига қараб июнь ойида экинни бир-икки марта, тошлоқ ва қумлоқ майдонлардаги ғўзани эса икки-уч марта суғориш зарур.

Сув етишмайдиган жойлардаги ғўзани суғоришни жуда яхши ташкил қилиш лозим. Айниқса Қашқадарё, Сурхондарё областларида. Самарқанд областининг бир қатор ва Бухоро, Андижон областлари ҳамда бошқа областларнинг айрим районларида ғўзани суғоришни алоҳида эътибор билан ташкил этиш керак.

Суғориш системаларида сувнинг етишмаслиги, даставвал, суғориш сонини камайтиришни тақозо этади. Ғўза сув етишмаганида кам сувликка мослашадиган ўсимликдир. Бироқ бунинг учун суғориш бир меъёрда ўтказилиши ва тупроқнинг ғўза томири жойлашган қатламида гарчи талаб этилган даражадан озроқ бўлса ҳам нам сақланиши зарур.

Фан маълумотлари ва илғорларнинг тажрибаси шуни кўрсатадики, сув камчил бўлган шароитда икки суғориш орасидаги даврни узайтириш ҳисобига суғориш сонини қисқартириш мумкин. Суғоришни шундай ҳисоб-китоб билан ўтказиш лозимки, токи ғўзанинг бўйи мўътадил бўлиб ўссин. Ғўзанинг бўйи мўътадил бўлишига эришиш учун ўсимлик шоналаган вақтда унинг асосий танасининг узунлиги 14—18 сантиметр, гуллаганда 45—50 сантиметр ва ҳосил шохлари чиқарган вақтда 80—90 сантиметр бўлишини таъминлаш зарур.

Ғўзанинг ўсишини бу хилда йўналтириб бориш баргларининг сони нормал ва юқоридаги барглар мўътадил бўлган, ўсимлик қуёш нуридан яхши баҳраманд бўладиган, кўп сонли кўсаклар ҳосил қиладиган ва улар тез очиладиган, текис ўсган ҳамда ҳосили бир хил жойлашган тупларга эга бўлишни таъминлайди. Бунга эришилганда, агар ғўза туплари ётиб қолишига йўл қўйилмаса, машина терими учун қулай шароит вужудга келади.

Суғоришни бир-икки марта ва ҳар гектар ерга сарфланадиган сув миқдорини 1000—1200 куб метр камайтирган ҳолда мўътадил бўйли ғўза ўстириш йўли билан планнинг бажарилишини таъминлайдиган даражада ҳосил етиштириш мумкин.

Суғоришнинг сифатига алоҳида эътибор бериш зарур. Суғоришни пайкал эгатнинг бошидан охиригача бир хилда намланишини, пастлик жойларда ва картанинг охирида сув қўлламаслигини ва экин сувсизликдан қовжираб қолмаслигини ҳисобга олган ҳолда ўтказиш лозим.

Суғориш нормаси июнь ойида то ўсимлик гулга киргунча бўлган даврда енгил тупроқли майдонларда гектарига 600—700 куб метр ва лой тупроқли ҳамда оғир тупроқли майдонларда 800—900 куб метрдан, ўсимлик гуллаб, ҳосилга кира бошлаганда енгил тупроқли жойларда гектарига 800—900 куб метр ва лой тупроқли ҳамда оғир тупроқли жойларда 1000—1200 куб метрдан иборат бўлмоғи керак. Суғоришнинг бу нормаси билан ғўза гуллагунча бўлган даврда тупроқнинг 60-70 сантиметр ва гуллаш-ҳосилга кириш даврида 80-90 сантиметр қатламини намлашга эришиш лозим. Сизот сувлар юза жойлашган майдонларда суғориш нормасини камайтириш керак.

Қўйилган сувни пайкалдаги эгатларга бир хилда тақсимлаш учун сув камчил бўлган шароитда чигит қатор орасининг кенглиги 60 сантиметрли схема билан экилган ерларда эгатларнинг узунлиги 80—120 метрдан ва 90 сантиметрли схема билан кенг қаторлаб экилган жойларда эса 100—150 метрдан иборат бўлиши керак. Сув етарли бўлган районларда эгатларнинг узунлигини ошириб, чигит 60 сантиметрли схема билан экилган майдонларда 100—120 метрга ва 90 сантиметрли схема билан кенг қаторлаб экилган майдонларда эса 160—200 метрга етказиш мумкин.

Сувдан рационал фойдаланиш учун 6—8 кишилик сувчилар группалари ташкил қилиш лозим. Суғориш группа усулида олиб борилганда ҳам ишнинг унуми, ҳам сифати яхши бўлади. Участкаларни суғоришга тайёрлаш вақтида группадаги сувчиларнинг ҳаммаси биргаликда ишлайди. Бу ана шу участкага ажратилган сувдан тўла ва тезроқ фойдаланиш имконини беради. Барча эгатлар сув қўйишга тайёрлангач ва сув очилгач ҳар бир-икки ўқ ариққа биттадан сувчи қолдирилиб, уларнинг қолганлари навбатдаги участкани суғоришга тайёрлашга киришади. Суғоришни шундай ҳисоб-китоб билан олиб бориш керакки, битта чопиқ тракторига бириктилган далада бир кеча-кундузда 8—10 гектар яхлит майдондаги ғўзани суғориш мумкин бўлсин.

ЎҒИТНИНГ ХОСИЯТИ

Тажриба шуни кўрсатадики, ғўзанинг озиқланиш режими оз бўлса ҳам бузулса унинг ўсиши ва ривожланишига салбий таъсир қилади, сувнинг кўп сарфланиши ва ҳосилнинг чўғи камайишига олиб келади. Аксинча, агар ғўза ёшлигидан яхши озиқлантирилса, унга берилган азот, фосфор ва калийнинг нисбати тўғри бўлса сув сарфи бир ярим баравар камаяди. Минерал ўғитлардан ўз вақтида ва тўғри фойдаланиш билан бир қаторда, экинни органик ўғитлар билан озиқлантириш ва ана шу ўғитларнинг мавжуд запасидан тўла фойдаланишга алоҳида эътибор бериш керак. Минерал ўғитлар органик ўғитларга, аралаштириб солинса тупроқдаги нам кўпроқ сақланади. Июнь ойида барча майдондаги ғўза иккинчи марта, айрим майдонлардаги экин эса июнь ойининг охири ва июль ойининг бошида учинчи марта озиқлантирилиши лозим.

Ғўзаси нормал ривожланган ва шоналай бошлаган барча майдондаги экинни гектарига 150—180 килограммдан аммиак селитраси ва 60—90 килограмм хлорли калийдан иборат азотли ва калийли ўғитлар аралашмаси билан озиқлантириш тавсия этилади. Ўғитларнинг бу системаси чигит экишгача бўлган даврда ва май ойида азотли ва фосфорли ўғитлар йиллик нормасининг ҳаммаси ерга солинган майдонларда амалга оширилиши керак. Ғўзаси нормал ривожланиб шоналай бошлаган, лекин бирон бир сабабга кўра чигит экишгача бўлган даврда ва май ойида азотли ҳамда фосфорли ўғитлар йиллик нормаси ерга тўла солинмаган майдонларга ҳозир аммиак селитраси, суперфосфат ва хлорли калийни оширилган норма билан солиш зарур. Ғўзаси ривожланишдан орқада қолган майдонларга эса ҳар гектар ер ҳисобига 180—200 килограмм аммиак селитраси ва 200—250 килограмм суперфосфатдан иборат азотли ва фосфорли ўғитлар аралашмасини дарҳол солиш ва сўнг экинни суғориш даркор.

Агар ғўза тупларида ҳозирнинг ўзидаёқ 3-4 тадан чин барг пайдо бўлган бўлса, экинни ҳар гектар ер ҳисобига 50—60 килограмм азот ва 40—50 килограмм фосфордан иборат аммиак селитраси ва суперфосфат аралашмаси билан озиқлантириш лозим. Бордию, чигит экишдан олдин ва экиш билан бир вақтда ерга азотли ва фосфорли ўғитлар солинган бўлса, ҳозирги вақтда экинни ҳар гектар ер ҳисобига фақат 150—180 килограммдан азотли аммиак селитраси билан озиқлантириш кифоя қилади. Ғўза гуллаш олдида турган барча майдонларнинг гектарига 150—180 килограмм аммиак селитраси 200—250 килограмм суперфосфатдан иборат азотли ва фосфорли ўғитлар аралашмасини солиш мақсадга мувофиқдир.

Ғўзага ўғитни албатта суғориш билан мувофиқлаштириб солиш зарур. Бу, озуқа моддаларининг тупроқда яхшироқ тақсимланишини ва улардан ғўзанинг илдиз системаси узоқроқ давр мобайнида баҳраманд бўлишини таъминлайди. Ўғитни окучникнинг олдига ўрнатилган ўғит сошниклари билан солиш лозим. Ўғит солингандан кейин ғўзани дарҳол суғориш, суғоришдан сўнг тупроқ етилиши билан узунасига ва зарур бўлган жойларда кўндалангига ҳам культивация қилиш керак. Гўнг ва бошқа хил органик ўғитларни ғўзага минерал ўғитларга аралаштириб ҳам ёлғиз ўзини ҳам солиш мумкин. Аммо маҳаллий ўғитларнинг ёлғиз ўзи солинганда унинг нормасини ошириб, гектар бошига 6—8 тоннага етказиш лозим.

ҒЎЗАНИ ЗАРАРКУНАНДАЛАРДАН АСРАНГ

Кўпчилик майдонларда кузги тунлам, карадрина, шира ва трипс пайдо бўлганлиги аниқланди. Қишлоқ хўжалик зараркунандалари оммавий равишда тарқалишининг олдини олиш ва уларнинг манбаъини аниқлаш мақсадида барча пахта майдонларини муттасил кузатиб бориш ва уларни текширишдан ўтказиш зарур. Бунинг учун барча хўжаликларда ҳар 200 гектар майдонга биттадан махсус ҳисобчи-текширувчи ажратиш лозим.

Пахта майдонидаги ғўзанинг икки проценти ўргимчак кана томонидан зарарлантирилганлиги, ҳар 100 туп ғўзада 5—10 тадан бир ёшли кўсак курти тухуми ва карадринанинг айрим манбаълари борлиги аниқланганда зараркунандаларга қарши дори сепишни бошлаш тавсия этилади. Зараркунандаларга қарши курашда биринчи навбатда барча мавжуд қўл ва трактор аппаратларидан ҳамда ерда ишлатиладиган техникадан фойдаланиш керак. Ғўза қишлоқ хўжалик зараркунандаларидан зарарланишининг олдини олишнинг ҳамма усулларидан фойдаланишга алоҳида эътибор бериш лозим. Ғўзага зараркунандаларга қарши заҳарли моддалар сепиш вақтида инструкцияда кўрсатилган эҳтиёт чораларининг ҳаммасига риоя қилиниши зарур.

* * *

Ғўза парвариши соҳасида июнь ойида амалга ошириладиган ишларнинг муваффақияти, кўп жиҳатдан, барча пахтакорларнинг уюшқоқлиги ва ташаббускорлигига боғлиқдир. Шубҳа йўқки, республикамиз пахтакорлари КПСС XXIV съезди қарорларига жавобан беш йилликнинг биринчи йилида 4 миллион 400 минг тонна пахта етиштириш юзасидан олган мажбуриятларини шараф билан бажариш учун барча зарур чораларни кўрадилар. Ҳосилнинг тақдири сенинг қўлингда, пахтакор!

А. Дадабоев, — Ўзбекистон ССР қишлоқ хўжалик министрининг ўринбосари, биология фанлари доктори, **Н. Манноное** — СоюзНИХИ директори, В. И. Ленин номли Бутуниттифоқ қишлоқ хўжалик фанлари академиясининг мухбир аъзоси, **Г. Яровенко**, — СоюзНИХИ директорининг илмий қисм бўйича ўринбосари, қишлоқ хўжалик фанлари доктори, **Ф. Соколов, М. Меднис** —қишлоқ хўжалик фанлари кандидатлари, **С. Алимуҳамедов, А. Дудко, К. Курочкин** — республикада хизмат кўрсатган агрономлар.

ХАСКОВОЛИК МЕҲМОНЛАР ТОШКЕНТДА

Болгария Халқ Республикаси Хасково округининг қишлоқ хўжалик мутахассисларидан катта бир группаси Тошкентда меҳмон бўлиб турибди. Группага округ ижроия комитети раисининг ўринбосари Анастас Тенев ва Болгария Коммунистик партияси округ комитети қишлоқ хўжалиги бўлимининг мудири Петр Ангелов раҳбарлик қилмоқда. Группада шаҳар аграр-саноат комплексининг раиси Трифон Димитров Любимец, Добрич ва Динево қишлоқлари меҳнат кооперативлари ер хўжалиги раислари Жеко Илиев, Стефан Тепелиев ва бошқа ўртоқлар бор.

Кеча хасковолик ўртоқларни Тошкент область партия комитетининг биринчи секретари М. М. Мусахонов қабул қилди. Шу куни хасковолик меҳмонлар В. И. Ленин Марказий музейининг Тошкент филиалини томоша қилишди.

Меҳмонлар пойтахтимиздаги София проспектида болгариялик қурувчилар томонидан бунёд этилган мактабда, халқ хўжалиги ютуқлари виставкасида, шаҳарнинг диққатга сазовор жойларида бўлишади. Қардош мамлакатдан келган қишлоқ хўжалиги мутахассислари, областимизнинг бир қатор колхозларида бўлиб қишлоқ меҳнаткашларининг ҳаёти, маданияти ва турмуши билан яқиндан танишишади.

Суратда: Болгариядан келган меҳмонлар Тошкентда.
А. Абалян фотоси.

ПОЙТАХТ ЖУРНАЛИСТЛАР ТАШКИЛОТИДА

Ўзбекистон журналистлар союзи Тошкент ташкилоти правлениесининг бюро мажлиси бўлди. Унда пойтахт журналистлар ташкилоти правлениесининг раиси, «Тошкент ҳақиқати» газетасининг редактори А. Исмоилов СССР журналистлар Союзи правлениесининг яқинда Москвада бўлган пленуми ҳақида ахборот берди.

Бюро Ўзбекистон Журналистлар союзи Тошкент ташкилоти правлениесининг ўтган пленуми иш якунларини муҳокама қилди.

КПСС XXIV съезди қарорларини кенг пропаганда этиш ва журналистлар ижодий маҳоратини янада ошириш мақсадида беш йиллик қаҳрамонлари ҳақида энг яхши газета очерки учун конкурс эълон қилинадиган бўлди.

Ишчи ва қишлоқ мухбирларига яхшироқ ёрдам кўрсатиш, матбуот кўмакчиларининг маҳоратини ошириш учун ишчи ва қишлоқ мухбирларининг иккинчи область слётини чақиришга қарор қилинди.

Бюрода бошланғич журналистлар ташкилотларининг ижодий фаолиятлари ҳақида «Янгийўл» газетасининг редактори З. Қуртнезиров, Тошкент телевидение студияси ташкилоти бюросининг секретари Т. Алимов ҳисоб бердилар.

Бюрода СССР Журналистлар союзига янги аъзолар қабул қилинди.

УЛКАН ҚАЛБ СОҲИБИ

ШОИСЛОМ ШОМУҲАМЕДОВ 50 ЁШДА

Олим... Тўрт ҳарфдан иборат бу сўзни барча ҳурмат билан тилга олади. Чиндан ҳам бу тўрт ҳарфнинг ҳар бири олтиндан ҳам қиммат. Ана шу номга эришувга қадар киши не-не заҳматларни чекмайди, дейсиз. Бу ном тинимсиз изланишлар, уйқусиз тунлар, фақат билим ва меҳнат билангина рўёбга чиқади. Биз таъриф қилаётган киши сизга ҳам таниш. Машҳур шарқшунос олим ва таниқли шоир Шоислом Шомуҳамедовдир.

Шоислом Шомуҳамедов 1921 йилнинг 16 апрелида Тошкент шаҳридаги Девонбеги (Маданият) маҳалласида этикдўз оиласида дунёга келди. Ёшлигида отасидан айрилган Шоислом ҳаётнинг не-не азоб-уқубатларини бошидан кечирмади.

У бошланғич мактабни тугатгач, 1933 йилда Ўзбекистон маҳаллий саноат техникумининг тайёрлов бўлимига кириб ўқий бошлади. Шоислом ўзининг илмга ташналиги билан ҳам курсдошларидан ажралиб турарди. Ўқиш билан бир қаторда у жамоат ишларида актив қатнашди, дўстларига қўлидан келганича ёрдамини аямади. 1939 йилда техникумни тугатганда, унга институтга кириб ўқиш имтиёзи берилди. У Тошкент темирйўлчилар институтига кириб ўқий бошлади.

1939 йилда Шоислом Совет Армияси сафига хизматга чақирилди. У Тошкент ҳарбий мактабига қабул қилинди. Ҳарбий мактабда икки йил ўқиб, уни тамомлагач, хизматни давом эттириш учун Вильнюс шаҳрига юборилди. У хизмат жойига етиб боришга улгурмади. Чунки, бу пайтда қонхўр немис-фашист қўшинлари она еримизга бостириб кирган эдилар. Шоислом фронтнинг олдинги чизиғига, душманга қарши курашга отланди. 1941 йилнинг июлида чегара жангларининг бирида кўкрагидан ва ўнг елкасидан оғир ярадор бўлди ва турли госпиталларда тўрт ой даволангач, Тошкентга қайтиб келди. У 1946 йилнинг охирида тузалиб, яна Ватан чегараларини сақлашда хизмат қилди. Ҳарбий хизматдалиги вақтида институтга ўқишга киришга тайёргарлик кўрди. Шоислом ниҳоят Армия сафидан бўшаб, САГУнинг шарқшунослик факультетига ўқишга кирди. У факультетнинг Эрон бўлимида таҳсил ола бошлади. Факультетни 1952 йилда имтиёзли диплом билан тугаллаб, аспирантурага йўлланма олди.

1957 йил унинг ҳаётида ўчмас из қолдирди. Шоислом «Ҳозирги замон Эрон шоири ва ёзувчиси Эҳсон Табарийнинг ҳаёти ва ижоди» деган темада илмий иш олиб бориб, филология фанлари кандидати деган илмий даражага сазовор бўлди. Ёш олимнинг бу илмий ишига Ленинград Давлат университетининг эроншунос олимларидан академик И. А. Орбели, профессор А. Н. Болдирев, доцент А. Г. Тоҳиржоновлар юқори баҳо бердилар.

Шоислом Шомуҳамедов илмий ишни жамоат ишлари билан уйғун ҳолда олиб борди. 1967 йилдан бери ТошДУнинг Шарқшунослик факультетининг декани ҳамда шу факультетнинг «Хорижий шарқ мамлакатлари адабиёти» кафедрасининг раҳбаридир. Айни замонда у «форс-тожик классиклари ижодида гуманизм тараққиёти» деган тема устида илмий иш олиб бориб, 1970 йилда докторлик диссертациясини ҳимоя қилди.

Шоислом Шомуҳамедов йирик адабиётшунос олим сифатида ҳам кўпгина ибратли ишларни амалга оширмоқда. У форс-тожик адабиётининг ўлмас сиймолари —Абдураҳмон Жомий Умар Хайём, Эҳсон Табарийлар ижодини чуқур ўрганиб, улар ҳақида асарлар ёзди ва ўзбек илм соҳибларининг дилини хушнуд этди. Унинг шундай мақтовга лойиқ асарларидан бири, тожик халқининг мутафаккир шоири Абдураҳмон Жомий, ҳақидаги китобидир.

Буюк Алишер Навоий ўз устози Жомийни: «Камолот чўққисининг нурли қуёши» деб бежиз айтмаган эди. Чунки, бу нурли қуёш ўз қалби ҳароратини ўзбек халқининг мутафаккири Алишер Навоийнинг ижодини юксалтиришга сарфлади.

X—XI асрларда яшаган буюк шоир, астроном, математик Умар Ҳайёмнинг ижодини ўрганиш ва ўзбек китобхонларини таништириш жуда зарур эди. Буни чуқур ҳис қилган адабиётшунос олим Шоислом Шомуҳамедов, форс-тожик адабиётининг йирик сиймоси Умар Ҳайём ижодини ўрганишга киришди. Маълумки, бу мутафаккирнинг номи халқимизга кўп йиллардан бери маълум, уни халқимиз бундан бир неча аср илгари ҳам биларди. Кўп асрлардан бери жаҳоннинг турли бурчакларида турли кишилар қалбига ғулғула солиб, жўшқин фикр ва туйғулар қўзғаб келаётган кичкинагина китобча— «Ҳайём» рубоийлари» энди ўзбеклар уйига ҳам кириб келди. Бу китобча қўлма-қўлга ўта бошлади, уйма-уй юра бошлади. Тўй, ҳашамларда, базмларда, кўнгил очиш кечаларида унинг рубоийлари ёддан ўқиладиган бўлди. Уни таржима қилиб ўзбек китобхонларига тақдим этган Шоислом Шомуҳамедовдир.

Олимнинг форс-тожик адабиёти классикларининг қисқа, аммо ажойиб, чуқур маъноли дурдона фикрларидан иборат «1001 ҳикмат» тўплами кенг жамоатчиликнинг диққатини ўзига тортди.

Ш. Шомуҳамедовнинг жуда кўп изланишлари натижасида Абу Абдулло Рудакий, Абулқосим Фирдавсий, Носир Ҳисрав, Саъдий Шерозий, Абдураҳмон Жомий, Алишер Навоий каби кўпгина машҳур мутафаккир шоирларнинг ҳикматли сўзлари ҳикматлар тўпламидан муносиб ўрин олган.

Ш. Шомуҳамедовнинг Ватан олдидаги хизматларини ҳисобга олиб, ҳукуматимиз уни бир қанча Ёрлиқ ва медаллар билан мукофотлаган.

Шарқшунос олим, етук таржимон ва шоир Шоислом Шомуҳамедов ўзи айтганидек.

Ҳар бир ишга билим керак,
йўл керак,
Истак керак, ўқув, ғайрат
мўл керак.
Фақат қоғоз билан бўлмас
хат ёзмоқ,
Ҳам бош керак, ҳам қалам,
ҳам қўл керак.

Чиндан ҳам шундай. Биз адабиётшунос олимга ва устозимизга айни камолот даврида Саъдий ёшидек баракали умр, ва ижодингиз Навоийдек баркамол бўлсин деймиз.

Анқовой ҚУЛЖОНОВ,
Мажид ҲАСАНОВ,
филология фанлари кандидатлари.

РАССОМ ХАНДАСИ

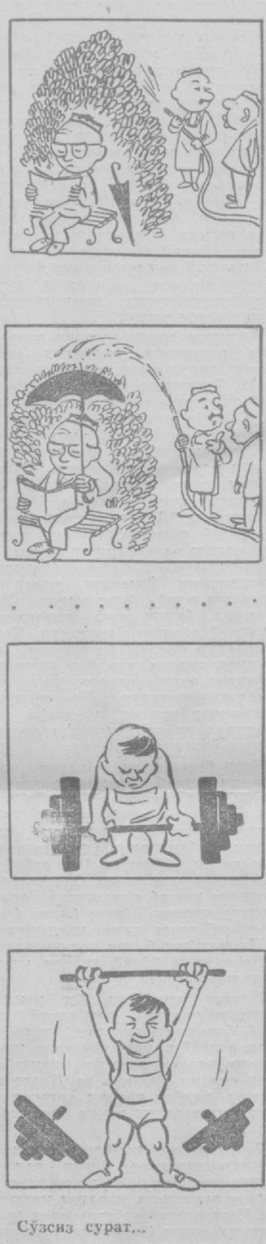

Сўзсиз сурат...

Карикатураларни рассом А. Ҳолиқов чизган.

ЖАҲОН ЯНГИЛИКЛАРИ

ПРЕЗИДЕНТНИНГ АЙТГАНЛАРИ

ҚОҲИРА, (ТАСС). Бирлашган Араб Республикаси Президенти, Араб социалистик иттифоқининг Раиси Анвар Садат ҳозирги вақтда Араб социалистик иттифоқи марказий комитетининг вазифасини бажариб турган БАР халқ мажлиси аъзолари иштирок қилган бугунги йиғилишда нутқ сўзлади.

А. Садат мамлакатнинг ички ва ҳарбий аҳволига тўхталиб ўтди, бу соҳаларда ҳукумат кўрган чора ва тадбирларни айтиб берди. Президент Садат СССР билан Бирлашган Араб Республикаси ўртасида дўстлик ва ҳамкорлик тўғрисида яқинда Қоҳирада имзоланган шартномага тўхталиб дедики, бу шартнома «кейинги вақтлардаги жуда катта ижобий ишларнинг бири» бўлди. Биз шундай шартнома имзоланишини истаган эдик ва уни имзоладик, шу тариқа биз курашишимизни муваффақиятли тугаллаш учун янги гарантияларни таъминлаб олдик, деди у.

А. Садат Бирлашган Араб Республикасининг Исроил агрессияси оқибатларини тугатиш учун олиб бораётган кураши тўғрисида гапириб, Бирлашган Араб Республикаси ўз ерининг бир қаричини ҳам бериб қўймайди ва фаластинлик араб халқи ҳуқуқларини қайта тиклаш учун курашаверади», деб уқдириб ўтди.

МИЛЛИЙ СУВЕРЕНИТЕТ ХАВФ ОСТИДА ҚОЛДИ

ДУБЛИН. (ТАСС). Ирландия пойтахтида мамлакатнинг «умумий бозор»га киришига қарши курашмоқ учун жамоатчиликни сафарбар қилувчи бирлашган комитет тузилди. Ирландия Компартияси, социалистик партия, Коннолли ёшлар ҳаракати, антиимпериалистик кураш позицияларида турган мамлакатдаги энг кекса Шинн Фейн сиёсий ҳаракати, лейбористлар партиясининг бир қанча маҳаллий ташкилотлари вакиллари комитет составига ўтди.

Ирландиянинг шимолида, Белфастда ҳам шундай комитет тузилди. Бу ерда Компартия, турли сиёсий ташкилотлар ва Шинн Фейн ташкилоти вакиллари Ирландиянинг «умумий бозор»га қўшилишига қарши кенг кампания ўтказмоқдалар.

Р. НИКСОННИНГ МАТБУОТ КОНФЕРЕНЦИЯСИ

ВАШИНГТОН, (ТАСС). АҚШ президенти Р. Никсон Оқ уйда ўтказилган навбатдаги матбуот конференциясида гапириб, АҚШнинг ички ва ташқи сиёсатига доир саволларга жавоб берди.

Л. И. Брежневнинг Тбилисидаги нутқида марказий Европада қуролли кучларни ва қурол-яроғларни қисқартириш тўғрисида музокараларни бошлаб юборишни таклиф қилинганлигини назарда тутиб, мухбирлардан бири Р. Никсондан шу муносабат билан АҚШнинг қандай ниятлари борлигини сўради.

Президент жавоб бериб айтдики, АҚШ ҳукумати қўшинларни ўзаро ва баббаравар қисқартириш масаласини ўрганиб бўлди, ҳозирги вақтда НАТОда аъзо бўлган бир қанча давлатларнинг ташқи ишлар министрлари билан маслаҳатлашиб турибмиз ва шу маслаҳатлашувлар тугагандан кейин АҚШ ва унинг иттифоқчилари бу масалани Совет Иттифоқи билан ва бошқа манфаатдор мамлакатлар билан муҳокама қилишга киришадилар.

АҚШ, деди президент. Хитой Халқ Республикасининг Бирлашган Миллатлар Ташкилотида вакиллик қилиши хусусида Тайвань билан ва учинчи мамлакатлар билан маслаҳатлашмоқда.

● СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ ●

ОЛИМПИАДАЧИЛАРИМИЗ ҒАЛАБАСИ

СССР ва Голландия футболчиларининг Москвадаги «Динамо» стадионида бўлган ўйини спортчиларимиз олимпия юксакликларини забт этишга қанчалик шайланганликларини кўрсатди. Совет футболчилари ўйин бошланиши биланоқ ташаббусни ўз қўлларига олдилар. Лекин меҳмонларни дарвозабони Рейтсмнинг қатъийлик билан қилган ҳаракатлари аниқ тўплардан сақлаб қолди. Ниҳоят, танаффусга чиқиш арафасида Козинкевич биринчи тўпни киритади. Танаффусдан сўнг совет футболчиларининг устунлиги яққол сезилди. Трошкин, Козинкевич ва Шалимов майдон эгаларининг ғалабасини мустаҳкамлайдилар. Совет олимпиадачилари 4:0 ҳисобида ғалаба қозондилар. 16 июнда рақиблар Голландияда қайта куч синашади.

ЯРИМ ФИНАЛЧИЛАР МАЪЛУМ

Югославиянинг Охрит шаҳрида ўтказилган зоналараро шахмат турнири аёллар ўртасида жаҳон чемпионлигига даъвогарларни аниқлаб берди. Турнирда ғолиб чиққан совет шахматчилари Н. Александрия, Т. Затуловская билан югославиялик М. Лазаревич ҳамда жаҳон чемпиони билан матч ўтказган А. Кушнир ярим финалда ўйнайдиган бўлдилар. Шу йил сентябрь ойигача ўтказиладиган ярим финал матчларида ташланган чекка кўра А. Кушнир — Т. Затуловская, Н. Александрия — М. Лазаревич ўзаро куч синашадилар.

ИНТЕРМЕДИЯ

КУЁВ ТОПИЛДИ

Шокир ака боғдан чиқиб, энди ёнбошлаган ҳам эдики, эшик очилиб, Миртожи кириб келди.

Миртожи — Ассалому алайкум.

Шокир ака — Ваалайкўм ассалом! Ийе-ийе, келсинлар, вақти хушликми, тинч-омонликми? **(кўришадилар).** Ўзимам сиз кетганингиздан бери бир нарсасини йўқотган одамдай гаранг бўлдим-қолдим. Тинчликми, нимага чақиртиришган экан?

Миртожи — Ҳа, энди, нима бўларди? Хабарингиз бор, опам фарзандим йўқ, деб Зуҳрани сўраб олгандилар. Ҳозир унинг бўйи чўзилиб қолибди. Опам, уни узатмоқчиман, отасисан, сендан бемаслаҳат иш тутгим келмади, деб қолдилар.

Шокир ака — Хў-хў, куёв муборак бўлсин...

Миртожи — Раҳмат, тўйни тезлаштириб юбордик, куёв ҳам маъқулгина йигит экан.

Шокир ака — Куёв тошкентликми?

Миртожи — Қизгинамнинг бахти кулган экан. Опам куёвни олти йил синадилар, суриштираверіб, текшираверіб ғалвир қилиб юбордилар...

Шокир ака — Жуда тўғри қилибдилар. Мана мен қизимни узатаётганимда куёвни суриштирмабманам, дардим ичимда.

Миртожи — Соддасиз-да, соддасиз. Ёмон қўлга тушдингиз. Мен бўлганимда куёвнинг жонини суғуриб олардим. Менинг куёвим сизникининг акси. Ювош, киши бетига тик қаролмайди. Топармон-тутармон, отасига минг раҳмат!

(Хурсанд ҳолда Ҳамида кириб келади).

Ҳамида — Нигорахон, ўртоқжон, суюнчи беринг, молларим топилди...

Нигора — Ростданми, вой бахтингиз боракан...

Ҳамида — Милиция, милиция-да, топмагунча қўймади. Молларимни ўғрилар сув қилолмаган экан, қайтариб беришди.

Шокир ака — Меҳнат халоллолингиз-да...

Миртожи — Хўш, мен уйга чиқай, тўйнинг кам-кўсти дегандек...

Шокир ака — Шундайми, хўп майли... **(Шокир ака бошини қуйи солганича хаёл суриб қолади).**

Шу пайт уйдан қизи Нигора чиқади.

Нигора. — Дадажон, нега паришон кўринасиз? **Қўшни ҳовлидан ғала-ғовур эшитилади).**

Шокир ака — Оббо, ҳеч тинчлик йўғ-а!

Нигора — Ҳамида опамлар молларини йўқотганларидан бери нотинч бўлиб қолишди.

Шокир ака — Ўзидан кўрсин, милицияга хабар қилганидан кейин, бундан баттар бўладн. Милицияси топиб бўпти...

Шокир ака — Тавба. ўғри Қашқадарёга яширинганини милиция қаёқдан билибди-а? Мен бўлсам куёвимни олти йилдан бери қидираман, тополмайман...

Ҳамида — Милицияга хабар қилмадингизми?

Шокир ака — Нима қиламан бошимни ғалвага қўйиб...

Ҳамида — Ундай бўлса неварангизга алимент ҳам тўламас экан-да.

Нигора — Вой, нималар деяпсан ўзи, тирикми-ўликми билмайману...

Ҳамида —Нигорахон, юринг, ўзимиз милицияга хабар берамиз.

Нигора — Майли юринг...

Ҳамида — Қани кетдик...

(Нигора билан Ҳамида чиқиб кетишади).

Орадан бир неча кун ўтади. Яна Шокир аканинг ҳовлиси. Шокир ака чой ичиб ўтирибди. Ичкаридан бир даста гул кўтариб Нигора чиқади.

Нигора — Мана, дадажон, куёвингиз Нурматни боплаб қўлга туширдим. Милицияга борайлик, десам унамаган эдингиз. Олти йилдан бери ундира олмаган пулларни бир йўла чўнтагидан қоқиб олдим.

Шокир ака — Ҳа, ҳа кейин нима бўлди.

Нигора — Нима бўларди, ишхонаси ҳам унинг қочиб юрганини билмас экан.

Шокир ака — Оббо, лаънати-ей, ишхонасини ҳам лақиллатибдими-а!

Нигора — Ҳатто номини ҳам ўзгартирган экан.

Шокир ака — Оббо жин ургур-ей, роса шарманда бўлди, дегин.

Нигора — Энди иш жойидан ҳар ойда 30 сўмдан алимент юборадиган бўлди.

(Шу пайт эшик очилиб, қўлида совға-саломлар кўтарган Нурмат кириб келади).

Нурмат— Ассалому алайкум, амакижон. яхши юрибсизми? Мени кечиринглар. Бир аҳмоқлик қилдим. Бу иш энди қайтарилмайди. Ўғлим Фурқат катта бўлиб қолгандир-а, мен соғиндим уни.

Ҳамида — Хў... Миртожи ака! Суюнчи беринг, Шокир аканинг куёвлари топилибди...

Миртожи — Нима, нима, куёв топилди, дейдими? Қани ўша саёқ, бир таъзирини берайлик, туғилганларига пушаймон бўлсин...

Шокир ака — Тавбасига таяниб келди, дадамлар қани деганда неварамни кўз ёши юрагимни чил-парчин қиларди. **(Ичкаридан Нурмат чиқади, Миртожи ҳанг-манг бўлиб қолади).**

Миртожи —Ийе, менинг куёвим! **(Миртожи хушидан кетиб йиқилади).**

Шокир ака — Ҳай, нима бўлди дўстим? Миртожи кўзингни оч, тез сув олиб келинглар!

Ҳамида — Нима қилди?

Шокир ака — Куёвимни кўрди-ю, йиқилиб тушди.

Нурмат— Ия, бу киши мени куёв қилмоқчи эдилар.

Миртожи (кўзини очиб-очмай) Милиция!

Шокир ака — Оббо ярамасей, бизникидан қочиб юриб, унинг қизига кўнгил қўйган экансан-да, ҳа, тулки, тумшуғингдан илиндинг-ку.. **(Шокир ака Нурматга мушт кўтаради, у бўйнини ичига тортиб ўзини панага олади).**

Ақида ЁҚУБОВА.

Редактор
А. ИСМОИЛОВ.

Реклама ва эълонлар

ТЕЛЕВИДЕНИЕ

БИРИНЧИ ПРОГРАММА
ТОШКЕНТ КЎРСАТАДИ

9.55 — **Кўрсатувлар программаси.**

Ўзбек тилида: 10.00 — **Кинофильм,** 10.20 — **«Дўстлик чаманзори»** (концерт).

10.55 дан — **Москва кўрсатади.**

ТОШКЕНТ КЎРСАТАДИ

16.55 — **Кўрсатувлар программаси,** 17.00 — **«Ахборот»** информацион программаси (рус тилида).

Ўзбек тилида: 17.10 — **«Истиқбол эгалари»** (тележурнал). 18.10 — **Чинакам халқ ҳокимияти,** 18.25 — **Рена ГАЛИБОВА куйлайди** (фильм-концерт). 19.10 — **Анна Каренина** (бадиий фильм, 1 серия), 20.30 — **«Ахборот»** информацион программаси. 20.45— **Ялла ва рақслар.**

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

15.00 дан — **Москва кўрсатади.**

ТОШКЕНТ КЎРСАТАДИ

Ўзбек тилида: 21.35 — **Цирк программаси,** 22.15 — **Халқ номзодлари,** 22.30 — **Сайёд қўнғироғи** (бадиий фильм).

УЧИНЧИ ПРОГРАММА

18.00 дан — **Душанба телевидение студиясининг кўрсатувлари.**

ТЕАТР

НАВОИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРИДА — 5/VI да **Риголетто,** 6/VI да **Севилья сартароши** (кундузи), **Жизель** (кечқурун).

ҲАМЗА НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА— 5/VI да **Олтин девор,** 6/VI да **Шоҳ Эдип** (спектаклар кеч соат 8 да бошланади).

МУҚИМИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ МУЗИКАЛИ ТЕАТРИДА — 5/IV да **Севишганлар ҳийбони,** 6/VI да **Хотинимнинг эри.**

КИНО

ҚИШКИ БИНОДА

Катта сайр (2 серия) — САНЪАТ САРОЙИ, «СПУТНИК», «МОСКВА», «ТОШКЕНТ СОВЕТИНИНГ 50 ЙИЛЛИГИ» (кундуз ва кечқурун). «ЧАЙКА» (кундуз соат 4 ва кеч 9 да), «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (кундуз соат 2 ва кеч 8 да).

Том Жонс (2 серия) — «ЧАЙКА» (кундуз соат 11, 1.30 ва кеч 6.50 минутда). «ТОШКЕНТ СОВЕТИНИНГ 50 ЙИЛЛИГИ» (кеч соат 9.45 минутда).

Спорт, спорт, спорт — «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ», «КЎКЧА» (тоқ соатларда).

Ҳаётни беҳуда ўтказганлар — «ЎЗБЕКИСТОН» (кундуз ва кечқурун).

Саргузашт изловчилар — «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (тоқ соатларда).

Бу телба дунё... — НАВОИЙ номли (кундуз ва кечқурун).

Ёқимтой жаноб «Р» — «ВОСТОК» (жуфт соатларда).

СВЕРДЛОВ НОМЛИ КОНЦЕРТ ЗАЛИДА

5, 6 июнь кеч соат 8 да
ҚОРИЁҚУБОВ НОМИДАГИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ ФИЛАРМОНИЯСИ АРТИСТЛАРИНИНГ

КОНЦЕРТИ

ҚАТНАШАДИЛАР:

Ўзбекистон ССР да хизмат кўрсатган артист **ВИЛОЯТ ОҚИЛОВА;**

Ўзбекистон Ленин комсомоли мукофотининг лауреати Дилбар **ФАЕЗОВА;**

Солистлар: Комилжон **БАРАТОВ,** Неъматжон **ҚУЛАБДУЛЛАЕВ,** Гулшод **ОТАБОЕВА,** Қизлархон **ДУСТМУҲАМЕДОВА,** Шариф **КАРИМОВ,** Дилафруз **ЖАББАРОВА,** Назира **ШЕРАЛИЕВА.**

ЎЗБЕК ХАЛҚ ЧОЛҒУ АНСАМБЛИ

Билетлар кундуз соат 2 дан бошлаб сотилади.

ТОШКЕНТ ТЕМИР ЙЎЛ ТРАНСПОРТИ ТЕХНИКУМИ

1971-1972 ўқув йилига

УҚУВЧИЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

Техникум тепловоз хўжалиги, темир йўл транспортининг йўл хўжалигини қуриш ва эксплуатация қилиш, сим алоқаси, радио алоқаси ва радиоэшиттириш, темир йўл транспортида автоматика ва телемеханика, саноат ва граждан қурилиши, темир йўл транспортида электровоз хўжалиги, темир йўл транспортини электр билан таъминлаш ва энергетика хўжалиги мутахассисларига доир темир йўл транспорти техниклари тайёрлайди.

Аризалар 1 августгача қабул қилинади.

Кириш имтиҳонлари 1 августдан 20 августгача ўтказилади.

Техникумнинг сиртқи бўлимига темир йўл транспортининг ҳамма мутахассисликлари бўйича қабул қилинади.

Бошқа шаҳардан келганларга ётоқхона берилади.

ҲУЖЖАТЛАР: Тошкент — Л-167, 2-Сарикульская кўчаси, 3-уйга юборилсин. Телефонлар: В924325, В924085, В924496.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг босмахонаси Тошкент шаҳри.

№ А — 1764. Р, 04246. ИНДЕКС — 64697.